

A MAGYAR NEMZETI LEVÉLTÁR 2016. ÉVI MUNKATERVE

I. Vezetői összefoglaló.....	4
II. Működési feltételek.....	6
II.1. Költségvetési, pénzügyi feltételek.....	6
II.2. Személyi feltételek.....	8
II.3. Informatikai infrastruktúra.....	9
III. Szakmai tevékenység.....	11
III.1. Az illetékességi terület felügyelete.....	11
III.2. Állománygyarapodás.....	14
III.2.1. Illetékességi terület.....	14
III.2.2. Gyűjtőkör.....	15
III.3. Állományvédelem és reprográfia.....	16
III.3.1. Általános tevékenység.....	16
III.3.2. Restaurálás, konzerválás.....	18
III.3.3. Könyvkötészeti munkák.....	19
III.3.4. Biztonsági másolatok készítése (mikrofilmezés, digitalizálás).....	20
III.4. A levéltári anyag nyilvántartása.....	21
III.5. Rendszerezés, rendezés.....	25
III.5.1. Alapszintű rendezés.....	25
III.5.2. Középszintű rendezés.....	26
III.5.3. Darabszintű rendezés.....	28
III.5.4. Ellenőrző rendezés.....	29
III.5.5. Raktári rendezés (mintaállványozás, jelzetelés, átrendezés).....	30
III. 6. Selejtezés.....	31
III. 7. Segédletkészítés.....	32
III. 8. Kutató- és ügyfélszolgálat.....	37
III.8.1. Infrastrukturális adottságok felmérése.....	39
III.8.2. Elektronikus szolgáltatások bevezetése, illetve bővítése.....	39
III.8.2.1. Kutatói nyilvántartások, elektronikus regisztráció, online kérés.....	39
III.8.2.2. Családkutatás és az anyakönyvi adatbázis.....	40
III.8.3. Az online kommunikáció fejlesztése.....	40
III.8.4. Kutatói szokások elemzése és a kutatószolgálati stratégia kidolgozása.....	40
III.8.5. Tudásmegosztás és hálózatépítés.....	41
III. 9. Tudományos munka, konferenciák, kiadványkészítés, kiadói tevékenység.....	41
III. 10. Közművelődés, oktatás segítése, PR-tevékenység.....	45
III.10.1. Levéltár-látogatások, látogatócsoportok fogadása, levéltár-pedagógia.....	45
III.10.2. Könyvbemutatók.....	46
III.10.3. Közművelődési programok, rendezvények.....	47
III.10.4. Kiállítások.....	48

III. 11. Könyvtári munka	52
III. 12. Anyakönyvi másodpéldányok kezelése.....	53
III. 13. Nemzetközi és hazai kapcsolatok.....	54
III. 14. Pályázatok.....	59
III. 15. Vezetés, ügyvitel, képzés, továbbképzés.....	60

I. Vezetői összefoglaló

A 2016. év folyamán az intézmény infrastrukturális működésének biztosításával kapcsolatos tervezési és beruházási feladatokat az MNL 2015-ben kidolgozott ingatlanfejlesztési stratégiájában meghatározott ütemezés szerint kívánjuk végrehajtani.

Az MNL ingatlanfejlesztési stratégiája szerinti kiemelt feladat az MNL Somogy Megyei Levéltár Kaposvár, Bartók Béla úti épület beruházása második ütemének befejezése. A beruházás első üteme, majd az iratanyag költöztetésének első szakasza (a Rippl-Rónai téri megyeháza épület kiürítése, átadása) 2015-ben eredményesen befejeződött. A tárgyév során terveink szerint a fejlesztés második ütemében a megyei tagintézmény raktári kapacitásainak bővítése, a több helyen – közte bérelt raktárban, illetve a Nagyberki kastélyban nem megfelelő körülmények között – őrzött iratanyag megfelelő állományvédelmi feltételeket biztosító, a hatékony és gazdaságos működést segítő, egy épületbe költöztetése, a raktári polcrendszer kiépítése valósul meg. Mindez a levéltár által őrzött maradandó értékű iratanyag hosszú távú fennmaradását és a kutatói és állampolgári igények magasabb színvonalú kiszolgálását hivatott szolgálni.

Az infrastruktúra fejlesztés területén 2016-ban több megyei tagintézményt is érintő, a levéltári anyag biztonságos őrzését és a munkatársak munkakörülményeinek javítását, az energiahatékonyság növelését és az ingatlanállomány állagmegóvását szolgáló beruházást tervezünk végrehajtani. Kiemelt projektjeink a Baranya Megyei Levéltár hőközpontjának, a központi épület nyílászáróinak cseréje, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltár tűzjelző és vagyónvédelmi rendszereinek felújítása, az Országos Levéltár óbudai épületének kazáncseréje, a Pest Megyei Levéltár Vágóhid utcai épületfelügyeleti rendszer felújítása, a Nagykőrösi Fióklevéltár épületének állagmegóvó felújítása, a Szabolcs-Szatmár Megyei Levéltár Széchenyi utcai főépület tetőhéjazat cseréje, a Vas Megyei Levéltár Szombathely, régi levéltár műemlék épületének tetőjavítása, a Tolna Megyei Levéltár külső raktári épületek szigetelése, felújítása, valamint a Zala Megyei Levéltár Zalaegerszeg, Széchenyi téri műemlék épület régi nyílászárók felújítása, karbantartása. A következő évi feladatok előkészítése érdekében 2016-ban megkezdjük a Pest Megyei Levéltár Vágóhid utcai épülete könyvtári szárnyának levéltári célú hasznosítására irányuló kivitelezési munkálatok terveinek elkészítését. A 2015-ben az EMMI Közgyűjtteményi Főosztálya számára is benyújtott ingatlanfejlesztési stratégia 2020-ig terjedő céljai között az szerepel, hogy a beruházásokra rendelkezésre álló forrásból a levéltári iratanyag elhelyezésének alapfeltételét jelentő épületállomány körülményeiben jelentős változás következzen be. A 2016-os évben a fentiekén túl szinte minden megyei levéltárban megteremtjük a biztonságos és szabályszerű működéshez szükséges feltételeket.

Kiemelt feladat 2016-ban az Országos Levéltár Hess András téri épületében őrzött iratanyag megfelelő elhelyezése, az ott folyó kutatások és ügyfeles kiszolgálás biztosítása. A szükséges költözés tervezéséhez az intézmény minden szükséges adatot és információt megad a döntéshozó számára.

A Kormány 1561/2015 számon a KÖFOP program 2015. évi éves fejlesztési keretében kiemelt projektként nevesítette a 'Közigazgatási eljárásokhoz kapcsolódó levéltári szolgáltatások' projektet. A projekttel kapcsolatos tevékenységek az MNL munkatervi irányelveiben kiemelt feladatként kerültek meghatározásra. 2016. év során a támogatási szerződés megkötése és az alkalmazásfejlesztéshez szükséges beszerzési eljárások lebonyolítása jelenti az elsődleges célt. A projekt célja, hogy a tervezett fejlesztések révén a Magyar Nemzeti Levéltár tagintézményei által végzett adatszolgáltatási, ügyfélszolgálati tevékenység integrált módon, elektronikus csatornákon kapcsolódjon a Kormányablakok és szakigazgatási szervek ügyintézési folyamataihoz. Az informatikai fejlesztéssel támogatott adatszolgáltatási folyamatok révén, a lehető legrövidebb idő alatt jusson el az információ az igénylő állampolgár és a hatóság részére. A levéltári feladatok növekvő mértékben kapcsolódnak a közigazgatási és jogbiztosítással kapcsolatos adatszolgáltatási

tevékenységhez. 2015-ben már a levéltár tevékenységének jelentős részét, 25%-át is elérte a közigazgatási szervektől, vagy magánszemélyektől a közigazgatási ügyek intézéséhez szükséges jogbiztosító erővel rendelkező iratok keresésén és adatszolgáltatásán alapuló igények kezelése.

A szakmai munka területén a 2016-os év feladata, hogy az elkészült rendezési és digitalizálási stratégiára építve befejezzük az MNL középtávú 2016-2018 közötti középtávú szakmai tervét.

A 2016-os évben is kiemelt szerepet töltenek be az évfordulókkal kapcsolatos forrásfeltárások, konferenciák és kötetkiadások. Az MNL valamennyi tagintézményét érinti az 1956-os évfordulós megemlékezésekhez kapcsolódó iratanyag feltárási és adatbázis-építési munkálatai. Ugyancsak a szervezet egészét érintik a Reformáció Emlékévhez kapcsolódó forrásfeltárási, adatbázis-építési, konferenciaszervezési, kiállításrendezési és kiadványkészítési munkálatok. Elsősorban a megyei levéltárak közreműködésével, a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeummal közös konzorciumi keretek között kezdődik meg az I. világháborús veszteséglista projekt megvalósítása, a világháborús magyar katonai áldozatvállalás adatbázisának építése. E projekt előreláthatólag 2018-ig biztosít forrásokat és jelent feladatokat a tagintézmények számára.

A 2016. évi munkatervi feladataink közé felvettük az MNL-re jelentős szakmai és koordinációs feladatokat hárító, az ágazati honvédelmi feladatokról szóló 66/2013. (IX. 23.) számú EMMI rendelet jogszabályi kötelezettségeinek végrehajtásával összefüggésben megvalósítandó intézményi honvédelmi intézkedési terv előkészítését, a szükséges egyeztetések lefolytatását.

Az MNL 2016. évi munkaterve az EMMI Kultúráért Felelős Államtitkársága által megjelölt szakpolitikai célok megvalósítását elősegítendő, a szakmai munka során a tárgyévben is kiemelt jelentőséget tulajdonít a maradandó értékű levéltári anyag gyűjtésével, átvételével, feldolgozásával, digitalizálásával és kutathatóvá tételével összefüggő munkafeladatoknak. Munkatervünk célja, hogy az intézményrendszer által őrzött nemzeti kulturális örökség hozzáférhetővé tételét növeljük, kultúrákövetítő, tudományos-ismeretterjesztő szerepkörünket tovább fejlesszük, a kulturális örökség sokrétű társadalmi hasznosulásához hozzájáruljunk.

A kulturális alapellátás céljainak megvalósításához egyre aktívabb segítséget nyújtanak a levéltárak. A Magyar Nemzeti Levéltár által kidolgozott levéltárpedagógiai programok az általános iskola kezdetétől a középiskola végéig kínálnak tanórán kívüli foglalkozásokat, tehetséggondozást, tanulmányi kirándulás számára hasznos időtöltést. A foglalkozások komplex módon kezelik és egészítik ki a történelem, a magyar nyelv és irodalom, földrajz, vizuális nevelés és matematika órán nyújtott iskolai tananyagot. A programok nemcsak a fővárosban, de minden megyeszékhelyen és a fióklevéltárakban is elérhetők. Esélyt kívánunk teremteni a felnövekvő nemzedék számára, hogy az ország, a településük és családjuk múltját hiteles forrásból ismerhessék meg.

II. Működési feltételek

II.1. Költségvetési, pénzügyi feltételek

Az MNL integrációs folyamatai egy szakmailag és pénzügyileg megalapozott gazdálkodási rendszer bevezetését tették szükségessé. A 2014-ben átszervezett pénzügyi-számviteli rendszer egyértelművé tette, hogy a szakszerű és szabályszerű feladatellátás csak egy központi, egységes elszámolási elvek szerint működő, közvetlen irányítás és ellenőrzés alá vonható gazdasági apparátus felállításával és működtetésével biztosítható. A beszámoltatási, számviteli feladatok központi irányítási hatáskörbe vonásával szükséges továbbfejleszteni a megyei tagintézmények és az Országos Levéltár együttműködésének belső kontrollfolyamatait, a szakszerű feladatellátás információs rendszerét. Ennek érdekében folytatni kell a gazdálkodási feladatokat ellátó munkatársak képzését, a munkatársak közötti konzultációs lehetőségek biztosítását. Célirányos vezetői ellenőrzésekkel a 2014-2015-ös években megteremtett szabályozottság tovább szükséges fejleszteni.

Az integrációt követő időszak szigorú és takarékos gazdálkodása hozzájárult a Magyar Nemzeti Levéltár költségvetési stabilitásához. 2016-ban az előző évi költségvetési támogatás összegével azonos összeg áll rendelkezésünkre, a 20,0 millió forintos eltérés a Magyar Nemzeti Levéltár által átadásra került Cseh Tamás Archivum működtetési kiadásainak szolgált fedezetéül, a 20,0 millió forintos célfeladat nélküli támogatási összege időközben zárolásra került (* jellel az alábbi táblázatban).

Saját bevételi előirányzatunk (kötelezettségünk) megegyezik a 2015. évi bevételi kötelezettséggel, ennek teljesítése az MNL OL Hess András téri épületében őrzött iratanyag tervezett költözése miatt nem lesz teljesíthető. A kiemelt előirányzatok közötti átcsoportosítási lehetőség megfelelő teret biztosít az előirányzat gazdálkodással szemben támasztott követelmények teljesítésére.

A 2014-ben bevezetett költségvetési keretgazdálkodás az érdekeltségi rendszer érvényesülését segíti, ennek érdekében a megyei levéltárak a részükre jóváhagyott kiadási előirányzatok felett kötelezettségvállalási és utalványozási jogot gyakorolnak, a központi irányítás szerződéskötési és ellenjegyzési jogának fenntartása mellett. A hatékonyabb működés érdekében meg kell teremteni a keretgazdálkodási rendszer informatikai támogatásának feltételeit.

Kiemelt feladat az MNL költségvetési egyensúlyának fenntartása, a kiszámíthatóság, tervezhetőség, átláthatóság megőrzése, növelése, a Gazdasági Igazgatóság irányító és szolgáltató szerepéhez kapcsolódó egyensúly fenntartása. 2016-ban ismételten célul tűztük ki a 2014-ben kialakított gazdálkodási rendszer elmélyítését, fejlesztését.

A személyi juttatási előirányzat alacsony bérszínvonal, szigorú létszám és bérgazdálkodás mellett elegendő fedezetet nyújt vállalt kötelezettségeink teljesítéséhez. A megyei tagintézmények részére előzetesen tervezett 334 millió forintos dologi előirányzat biztosítását követően az MNL OL dologi kiadásainak fedezetére – a bevételi előirányzat 100%-os teljesítését figyelembe véve 94 millió Ft pénzügyi forráshiány prognosztizálható. A Magyar Nemzeti Levéltár költségvetésében kiemelt jelentőséggel bír a 2013-ban Európai Unió forrásból üzembe helyezett E-levéltári rendszer fenntartási kötelezettsége. A forráshiány egyrészt pályázati bevételek realizálásával, illetve személyi juttatási előirányzataink terhére történő átcsoportosítással gazdálkodható ki. Dologi kiadásaink nagyságrendű csökkentésére kevés esélyt látunk, azonban továbbra is folytatni szükséges a költségmegtakarítási lehetőségek feltárását.

Bevételi előirányzatok 2015-2016. év

Megnevezés	2015. év	2016. év
Költségvetési támogatás	2.920.600 E Ft	2.940.600 E Ft*
Saját bevételi előirányzat	100.000 E Ft	100.000 E Ft
Összesen:	3.020.600 E Ft	3.040.600 E Ft*

Kiadási előirányzatok 2015-2016. év

Megnevezés	2015. év	2016. év
Személyi juttatások	1.742.700 E Ft	1.754.800 E Ft
Kifizetői járulékok	470.900 E Ft	474.100 E Ft
Dologi kiadások	423.400 E Ft	428.100 E Ft
Beruházási kiadások	290.100 E Ft	290.100 E Ft
Felújítási kiadások	93.500 E Ft	93.500 E Ft
Összesen:	3.020.600 E Ft	3.040.600 E Ft

Folytatni szükséges az alapnyilvántartások felfektetését, folyamatos felülvizsgálatát, aktualizálását:

- a szerződés-nyilvántartás, pénzügyi kötelezettségvállalással nem járó megállapodások, partnerségi szerződés-nyilvántartás felülvizsgálata, szerződés-nyilvántartás ügyviteli eljárásrendjének kidolgozására,
- ingatlankataszter felfektetése, folyamatos aktualizálása.

Fejleszteni szükséges az integrált ügyviteli programrendszert:

- a szervezeti egységek költségvetésének (keret-teljesítés) naprakész lekérdezési lehetőségével, használatának bevezetésével,
- a projektnyilvántartás számítástechnikai támogatásának megerősítésével,
- a készletek folyamatos analitikus nyilvántartásának bevezetésével, mind a megyei tagintézmények, mind az Országos Levéltár szervezeti egységénél.

Gazdálkodással összefüggő szabályzatok folyamatos aktualizálása, különös tekintettel a

- beszerzési szabályzat átdolgozása, szerződésminták aktualizálása, szerződéskötési eljárásrend és beszerzési szabályzat egy szabályzatban történő kiadása,
- munkavédelmi szabályzat átdolgozása: munka- és védőruha juttatás eljárásrendjének kidolgozása,
- selejtezési, leltározási szabályzatok átdolgozására: a 2015. évi leltározási és selejtezési tevékenység tapasztalatai alapján, egységes iratminták kidolgozása,
- közbeszerzési szabályzat: új szabályzatot szükséges kiadni a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény előírásaival összhangban.

A műszaki-üzemeltetési területen számolni kell a karbantartási feladatok folyamatosságával, műszaki, katasztrófavédelmi, érintésvédelmi felülvizsgálatok lebonyolításával, a munkaegészségügyi vizsgálatok, a munkavédelmi képzések határidőre történő lebonyolításával,

ingatlanstratégiai célok megvalósításának segítségével. 2016-ban a következő nagyobb fejlesztéseket tervezzük:

- MNL Somogy Megyei Levéltára külső raktárak felszámolása, levéltári anyagok az elkészült új épületbe történő költöztetése;
- MNL Pest Megyei Levéltára épületfelügyeleti rendszer korszerűsítése. Raktári hely hiányában az iratátvételek szünetelnek, ennek megszüntetésére az ún. Könyvtári szárny kivitelezési munkáinak megterveztetése 2016-ban megtörténik;
- MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára Nyíregyházai telephely tetőhéjazat felújítása;
- MNL Baranya Megyei Levéltára Király utca kazánház, hőközpont cseréje, Király utcai nyílászárók részleges cseréje, Rét utca vendégszoba tető-, csatorna és vakolat felújítása, Nyírfá utca tetőhéjazat felújítása;
- Az MNL Csongrád Megyei Levéltár tápéi bérelt raktárából 2016 során ki kell költözzön szakaszosan, ezzel összefüggésben tárgyalások zajlanak egy olyan szegedi raktárépület megvásárlásáról, amellyel fel tudnák számolni szegedi raktári széttagoltságukat. E folyamat vélhetően 2016-ban még nem jut el a költözés fázisáig;
- MNL Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltára Pozsonyi út iroda és raktárépületek tűzjelző és vagyonvédelmi rendszereinek felújítása;
- MNL Országos Levéltára Lánghilom utca kazáncsere, klímarendszer korszerűsítése;
- MNL Vas Megyei Levéltára Szombathely, régi levéltár műemlék épületének külső felújítása;
- MNL Tolna Megyei Levéltára Szekszárd Bartina út, Keselyűsi út tetőzetek felújítása;
- MNL Zala Megyei Levéltár Zalaegerszeg Széchenyi tér műemlék épület régi nyílászárók felújítása.

A jogi és munkaügyi területen számolni kell a KIRA rendszer bevezetésével összefüggő szakmai továbbképzések végzésével, a megyei tagintézményi gazdasági ügyintézői kör tekintetében is. Szükséges megszervezni a teljes körű munkavállalói minősítési eljárás lefolytatását.

A Kulturális Közfoglalkoztatási Program keretén belül folytatjuk a 2014-ben sikerrel megkezdett Országos Közfoglalkoztatási Programot, amely során 2016-ban a 675 fő közalkalmazotti létszámon túl további 162 fő közfoglalkoztatott munkatárs, 24 telephelyen történő foglalkoztatást tervezzük.

Befejezésre vár az MNL integrációja kapcsán felmerült vagyonkezelői jogok ingatlan nyilvántartásban történő átvezetése, a tagintézményi ingatlanhasználattal kapcsolatos megállapodások megkötése.

II.2. Személyi feltételek

Az MNL létrejöttével, a megyei levéltárak integrációjával megvalósuló centrális tudástőke hatékony kihasználása elsődleges feladat. Ennek érdekében az MNL vezetése támogatja az egyéni karriertervezést a szervezeti célokkal összhangban. Az MNL szakmai és nem szakmai jellegű továbbképzéseken gondoskodik arról, hogy a levéltárban dolgozók felkészült és elhivatott munkatársakként szaktudásukkal és személyi kompetenciáikkal egyaránt a magyar levéltárügy fejlődését mozdítsák elő.

ÉRINTETT SZERVEZETI EGYSÉGEK

Főigazgatói Titkárság

Gazdasági Igazgatóság

Szakmai Koordinációs Központ (SZKK)

Informatikai és e-levéltári Osztály

Módszertani, Továbbképzési és Iratkezelés-felügyeleti Koordinációs Osztály (MOTIKO)

Állományvédelmi és Repográfiai Osztály

Az MNL Országos Levéltára (OL)

1945 előtti Kormányiszervek Főosztálya

1945 utáni Kormányiszervek Főosztálya

Magánlevéltárak, Gyűjtemények és Gazdasági Szervek Főosztálya (MGYG)

Kutatószolgálati, Tájékoztatási és Levéltár-tudományi Szakkönyvtár Főosztály

Az MNL megyei tagintézményei

Magyar Nemzeti Levéltár Baranya Megyei Levéltára (BKML)

Magyar Nemzeti Levéltár Bács-Kiskun Megyei Levéltára (BaML)

Magyar Nemzeti Levéltár Békés Megyei Levéltára (CSML)

Magyar Nemzeti Levéltár Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltára (BAZML)

Magyar Nemzeti Levéltár Csongrád Megyei Levéltára (CSML)

Magyar Nemzeti Levéltár Fejér Megyei Levéltára (FML)

Magyar Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára (GYMSML Győr)

Magyar Nemzeti Levéltár Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára (GYMSML Sopron)

Magyar Nemzeti Levéltár Hajdú-Bihar Megyei Levéltára (HBML)

Magyar Nemzeti Levéltár Heves Megyei Levéltára (HML)

Magyar Nemzeti Levéltár Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltára (JNSZML)

Magyar Nemzeti Levéltár Komárom-Esztergom Megyei Levéltára (KEMML)

Magyar Nemzeti Levéltár Nógrád Megyei Levéltára (NML)

Magyar Nemzeti Levéltár Pest Megyei Levéltára (PML)

Magyar Nemzeti Levéltár Somogy Megyei Levéltára (SML)

Magyar Nemzeti Levéltár Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára (SZSZBML)

Magyar Nemzeti Levéltár Tolna Megyei Levéltára (TML)

Magyar Nemzeti Levéltár Vas Megyei Levéltára (VaML)

Magyar Nemzeti Levéltár Veszprém Megyei Levéltára (VeML)

Magyar Nemzeti Levéltár Zala Megyei Levéltára (ZML)

II.3. Informatikai infrastruktúra

A célok megvalósíthatóságát kedvezőtlenül befolyásolta az intézmény elöregedett informatikai infrastruktúrája. Továbbra is indokolt a megyei tagintézményekben használt levéltárosi és kutatótermi munkaállomások és a hálózati eszközök ütemezett cseréje. Mind ezt, mind a tagintézmények közös informatikai szolgáltatásainak kialakításához szükséges felhőalapú szolgáltatás kialakítását egyaránt akadályozza az informatikai eszközökre vonatkozó beszerzési tilalom.

A 2015. évi munkatervben az informatikai infrastruktúra megújításának megkezdését terveztük. A tervbeli adatok összehasonlítása a mostanival, szinte alig mutat különbséget, ami azt jelenti, hogy nem sikerült megvalósítani a gépek fejlesztését. A 2016. évre bár növekedett a számítógépek száma, de újabb egy év elteltével tovább emelkedett a hét évnél idősebb, cserére szoruló munkaállomások mennyisége. Az elavult XP operációs rendszer még mindig több mint 50 százalékban van jelen. Ha az eszközök egyötödét (20%) sikerülne lecserélni, már az is óriási előrelépés lehetne.

	Összes számítógép	Cserélendő számítógépek		XP		2016. évi tervezett beszerzés
		darab	darab	darab	%	
Tagintézmény	darab	darab	%	darab	%	darab
Bács-Kiskun	30	25	83%	4	13%	6
Baranya	36	32	89%	29	81%	8
Békés	23	11	48%	21	91%	5
Borsod-Abaúj-Zemplén	26	20	77%	25	96%	6
Csongrád	47	37	79%	43	91%	10
Fejér	19	17	89%	11	58%	4
Győr	17	9	53%	6	35%	4
Hajdú-Bihar	40	20	50%	22	55%	8
Heves	25	16	64%	20	80%	5
Jász-Nagykun-Szolnok	16	13	81%	11	69%	4
Komárom-Esztergom	28	13	46%	13	46%	6
Nógrád	36	32	89%	22	61%	8
OL	455	211	46%	157	35%	91
Pest	64	57	89%	33	52%	13
Somogy	39	6	15%	26	67%	8
Sopron	19	18	95%	12	63%	4
Szabolcs-Szatmár-Bereg	24	10	42%	16	67%	5
Tolna	19	14	74%	17	89%	4
Vas	31	21	68%	24	77%	7
Veszprém	47	40	85%	34	72%	10
Zala	30	28	93%	24	80%	6
Összesen:	1071	650	61%	570	53%	222

Az összes számítógép a munkaállomások, szerverek és notebook számítógépek összege.

Cserélendő számítógépnek tekintjük a hét évnél idősebb, 2GHz-nél lassabb vagy 1GB memóriánál vagy 60 GB merevlemeznel kisebb kapacitású számítógépeket. A határok megállapításánál a Poszeidon és a Scope programok erőforrás igényét vettük figyelembe.

Az XP azon számítógépek száma, amelyeken 2014. áprilisában lejárt támogatású, MS Windows XP operációs rendszer van.

III. Szakmai tevékenység

III.1. Az illetékességi terület felügyelete

Az illetékességi terület felügyeletének tervezése során az MNL központi szervezeti egységeinek és megyei tagintézményeinek mindenekelőtt a rájuk vonatkozó jogszabályok előírásaira, illetve a köz- és helyi igazgatás elmúlt években végbement alapvető átalakulására, változásaira kell tekintettel lenniük. 2015-ben a legfontosabb jogszabályi változás az új szakmai rendelet (27/2015. (V. 27.) EMMI rendelet) megjelenése volt. Ennek különösen két eleme emelhető ki, amely meghatározó jelentőségű a 2016. évi munka tervezésére. Az egyik, hogy mostantól kezdve pontosan három, illetve öt évente be kell tervezni a munkatervbe az egyes szervek ellenőrzését, a másik pedig az elektronikus iratok kérdése. Az MNL szervezeti egységei a tervezés során már ezeket az új szempontokat is figyelembe vették.

A szervnyilvántartás területén kiemelt feladat az MNL egységes nyilvántartási rendszerének mind szélesebb körű alkalmazása. A scopeArchiv használatba vétele a korábbi nyilvántartások kínálta lehetőségekhez képest komoly fejlődést jelent. A scopeArchivban még előforduló migrációs és egyéb hibák kijavítása, az esetleges lemaradások bepótlása a 2016. év kiemelt feladata lesz. A cél természetesen az, hogy az MNL szervnyilvántartása egységes és naprakész legyen.

Az MNL valamennyi szervezeti egységében a referensek feladata az illetékességi és gyűjtőkörbe tartozó szervek alapítására, működésére, iratkezelésére, iratselejtezésére és megszűnésére vonatkozó valamennyi adat összegyűjtése, illetve azok folyamatos aktualizálása. Ez a munka kiegészül a szervek működésére vonatkozó jogszabályok folyamatos nyomon követésével. Fontos feladat emellett a felszámolással vagy végelszámolással megszűnő szervezetekkel kapcsolatos feladatok folyamatos ellátása.

Az iratkezelési szabályzatok és irattári tervek elbírálása során a legtöbb feladat továbbra is a jogszabályi változásokra és a közszféra folyamatos átszervezésére vezethető vissza (pl. a 335/2005. Korm. rendelet 2015 folyamán hatszor változott meg). A KÉR bevezetésével és szabályozásával kapcsolatos iratkezelési szabályzatok ugyan már kisebb számban várhatóak, de továbbra is számítani kell az ebből és más jogszabályi változásokból eredő új vagy módosított szabályzatokra, illetve legfőképpen irattári tervekre. Az MNL iratkezelés-felügyeleti, ellenőrzési tevékenységéből eredően is érkeznek egyetértésre iratkezelési szabályzatok és irattári tervek. Míg országos szinten főleg a kulturális ágazat iratképzőivel akadnak még súlyosabb problémák, addig megyei szinten az önkormányzatok (különösen a közös önkormányzati hivatalok) és iskolák iratkezelésének szabályozásával vannak gondok.

A közfeladatot ellátó szervek rendszeres iratkezelési ellenőrzése során az MNL valamennyi szervezeti egysége mindemellett szem előtt tartja a közigazgatási változásokra visszavezethető többletfeladatokat. Emellett az iratkezelési ellenőrzések kiemelt célja a maradandó értékű iratok megfelelő kezelésének szempontjai mellett az ellenőrzött szervek irattári anyagának felmérése, a levéltárárett irattári anyagok selejtezésének, rendezésének, levéltárba adásának ösztönzése. Különös figyelmet kívánunk fordítani e tekintetben az 1990 előtt keletkezett iratokra, azon belül is főként a tanácsi, majd a szövetkezeti, vállalati, iskolai iratokra. Az ellenőrzéseket a megyei levéltárak a kormányhivatalokkal együttműködve tervezik végrehajtani.

A MOTIKO az új jogszabályi előírás alapján 79 szerv ellenőrzését vette tervbe 2016-ra. A MGYG az illetékességi körébe tartozó szervek ellenőrzése során a levéltári törvény 17. §. (1) bekezdésének értelmében rendszeres kapcsolatot tart fent a Magyar Nemzeti Bankkal, valamint a levéltári törvény 32. § (3) bekezdése értelmében a nemzeti vagyoni körébe tartozó gazdasági társaságokkal.

Az iratkezelések ellenőrzése során az MNL valamennyi tagintézménye kiemelt figyelmet fordít majd a következő szempontokra:

a) a 27/2015. (V. 27.) EMMI rendelet 6. §-ában meghatározott adatok, illetve az azokban bekövetkezett változások rögzítésére,

b) az iratok irattári terv szerinti csoportosításának – irattári tételbe sorolásának – szűrőpróbaszerű vizsgálatára,

c) az iratok nyilvántartásával, a nyilvántartáshoz kapcsolódó segédletek készítésével, az irattári anyag szakszerű kezelésével, biztonságos megőrzésével és használatával kapcsolatos előírások végrehajtásának áttekintésére, a végrehajtáshoz szükséges személyi, tárgyi és technikai feltételek számbavételére, s mindezek alapján a maradandó értékű irattári anyag épségben, használható állapotban történő fennmaradását veszélyeztető hibák, illetve hiányosságok feltárására.

A szervezetek igény szerint a központi szervezeti egységek és a tagintézmények szaktanácsadással segítik, a MNL gyűjtőportálján (honlapján) pedig az iratképző szervek munkatársai megtalálják a legfontosabb, vonatkozó jogszabályokat, továbbá a selejtezési jegyzőkönyvek és az átadás-átvételi jegyzékek mintáit.

A selejtezések levéltári felügyeletét az MNL különböző szervezeti egységei részben az előző évek tapasztalatai, részben pedig a szervektől kapott előzetes tájékoztatások alapján tudják megtervezni. A MOTIKO-n 2016-ban a rendőrségi szervektől és az Alkotmányvédelmi Hivaltól várható jelentősebb mennyiségű selejtezési jegyzőkönyv, ugyanakkor várható, hogy az új épületbe költöző minisztériumok és egyéb szervek lejárt őrzési idejű irataikat szintén nagyobb mennyiségben fogják selejtezni. A megyei tagintézményekben is komoly hangsúlyt fektetnek a selejtezések szakszerű elbírálására. Szükség esetén a munkatársak a selejtezés helyszíni ellenőrzésével bizonyosodnak meg arról, hogy a selejtezendő iratok maradandó értékkel nem bírnak.

Az illetékességi terület levéltári felügyeletét is jelentős mértékben érintik majd a MOTIKO által az MNL központi és megyei szervezeti egységeiben dolgozó kollégáknak 2014-től rendezett szakmai koordinációs megbeszélések. Eddig négy témában sikerült koordinációs megbeszéléseket szerveznünk, amelyek során az egészségügyi dokumentáció kezelésének, a jogszabálmódosítások nyomán a különböző tanácsai, illetve önkormányzati egységes irattári tervekben eltérő őrzési idővel szereplő irattári tételek levéltári átvételének, az úgynevezett dekoncentrált szervek iratkezelés ellenőrzésének, azaz az MNL-en belüli illetékesség esetleges újrafogalmazásának, valamint egy egységes ellenőrzési jegyzőkönyv sablon kialakításának kérdéskörét vitattuk meg. Az ezen egyeztetések révén megszülető, és mind az MNL központi szervezeti egységeinek, mind pedig megyei tagintézményeinek véleményét magában ötvöző irányelvek minden bizonnyal jelentős mértékben hozzájárulnak majd az intézményen belül folytatott gyakorlat egységesebbé, átláthatóbbá válásához. 2016-ban tervezzük, hogy a Levéltári Szemle egyik száma az iratértékelés és a szakmai koordináció kérdésével foglalkozik. Itt elsősorban a műszaki-építési iratok levéltári értékelésével kapcsolatban (a kapcsolódó NKA-projekt során, lásd lent) szerzett tapasztalatainkat szeretnénk ismertetni, illetve ütköztetni a szakma nyilvánosságával. A három, továbbra is nyitott témát (a dekoncentrált szervekkel kapcsolatos gyűjtőterületi munka illetékességi problémái az MNL-en belül, a változó őrzési idejű iratok egységes kezelése, illetve az iratkezelés-ellenőrzések során használt jegyzőkönyvek egységesítése) le szeretnénk zárni 2016 első felében. Az év második felében ezt követően újabb témákban szeretnénk megnyitni a szakmai konzultációt (az 1991 előtti közjegyzői iratok problémái; a felszámolt cégek ügyeinek nyilvántartása, iktatása; nemzeti vagyoni körébe tartozó gazdasági társaságok levéltári nyilvántartása).

2016 februárjában indul a 2015-ben megszervezett, nem OKJ-s rendszerű irattáros, iratkezelő tanfolyam. Emellett folytatjuk az MNL munkatársai számára 2015-ben megkezdett belső képzéseket. A három, egynapos képzés (1. Ügyfélszolgálati munka [adatvédelem, adatkezelés, illetékszedés]; 2. Kutatószolgálati munka [személyes adatok, az anyakönyvi kutatás szabályai, adattovábbítás belföldre, adattovábbítás külföldre]; 3. Egységes Elektronikus Levéltári Nyilvántartó Rendszer [ScopeArchiv]).

Az említett képzések tervezése és megszervezése során szerzett tapasztalatainkat is alapul véve megkezdődött egy egységes, a mai kor igényeihez igazodó levéltári oktatási, továbbképzési koncepció alapjainak lerakása, amelynek részletes kimunkálása – egy külsős, az ilyen projektek vitelében már komoly tapasztalattal rendelkező vállalkozás bevonásával – az előttünk álló év egyik fontos feladata.

Az MNL 2016-ra tervezett iratkezelési ellenőrzései:

Levéltár megnevezése	Ellenőrizendő szervek száma	Szervek maradandó értékű iratai
MNL BKML	34	XXIV, XXV, XXXVII
MNL BaML	51	VIII, XXV, XXXVII
MNL BAZML	40	XXXVII, XXIV, VIII
MNL BéML	50	VIII, XXIV, XXV, XXX, XXXVII
MNL CSML	54	VIII, IX, X, XXIV, XXV, XXVI, XXXVII
MNL FML	97	XXIV, XXV, XXXVII, VIII
MNL GYMSML Győr	24	XXXVII, XXV, XXVI
MNL GYMSML Sopron	16	VIII, XXIV, XXXVII
MNL HBML	85	VIII, XXIV, XXV, XXIX, XXXVII
MNL HML	36	VIII, XXIV, XXIX, XXXVII
MNL JNSZML	30	VIII (volt XXVI), XXV, XXXVII
MNL KEML	58	VIII, XXIV, XXV, XXIX, XXXVII
MNL NML	25	VIII, XXIV, XXV, XXXVII
MNL PML	30	XXV, XXXVII
MNL SML	114	VIII, XXIV, XXV, XXXVI, XXXVII
MNL SZSZBML	63	XXIV, XXV, XXXVII
MNL TML	40	VIII, XXIV, XXV, XXXVII
MNL VaML	20	VIII, XXIV, XXXVII
MNL VeML	32	XXV, XXVI, XXXVII
MNL ZML	60	VIII, XXIV, XXV, XXXVII
<i>Megyei tagintézmények összesen</i>	<i>959</i>	<i>VIII, IX, X, XI, XXIV, XXV, XXVI, XXIX, XXX, XXXVI, XXXVII,</i>
MNL OL MGYG	12	XXIX
MNL SZKK MOTIKO	79	XIX, XX, XXVI, XXVII, XXVIII, XXIX
<i>MNL OL összesen</i>	<i>91</i>	<i>XIX, XX, XXVI, XXVII, XXVIII, XXIX</i>
Összesen	1050	VIII, IX, X, XI, XIX, XX, XXIV, XXV, XXVI, XXVII, XXVIII, XXIX, XXX, XXXVI, XXXVII

III.2. Állománygyarapodás

III.2.1. Illetékességi terület

A 2015-ös évhez hasonlóan a megyei tagintézmények számára 2016-ban is prioritást élvez az 1990 után keletkezett, jogszabály alapján levéltárertett, maradandó értékű iratanyagok átvétele. Az átvételre tervezett iratanyag elsősorban az önkormányzatok őrizetében lévő tanácsi iratanyagot foglalja magába, kisebb részben szerepel benne bírósági, ügyészségi, intézményi, valamint magániratok átvétele.

A maradandó értékű tanácsi iratok nagy része selejtezetlenül, rendezetlenül hevert régi, sokszor irrattárolásra teljesen alkalmatlan helyiségekben. Az iratátadásokat nehezíti, hogy az önkormányzatokra általánosan jellemző az iratkezelésben jártas szakemberhiány. Az iratképző szervek túlterheltsége miatt iratátvételt pontosan tervezni nagyon nehéz, olykor szinte nem is lehet. A levéltáraknak semmiféle jogszabályi lehetősége nincs arra, hogy az iratképzőkre ráhassanak ez irányú lemaradásaik tekintetében.

Több tagintézmény évek óta küzd a raktári kapacitás hiányával. A Pest, Baranya és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei tagintézményekben, továbbá a Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltárában nincs szabad, átvételre alkalmas raktári férőhely. Baranyában csak a bértárolt iratokban történő selejtezés után lesz lehetőség az illetékességi területről iratokat átvenni. Borsod-Abaúj-Zemplénben a Sátoraljaújhelyi Fióklevéltárnak évek óta nincs szabad raktári kapacitása, az illetékességi területről azonban jelentős mennyiségű irat vár átvételre. Bács-Kiskunban a levéltári iratok tárolására alkalmatlan raktáraikban elhelyezett anyagmennyiség megközelítően megegyezik szabad kapacitásaikkal, így jelentős iratátvétellel a fenti okok folytán a 2016. évben sem számolnak. Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltárában csak az igazságszolgáltatási szervektől kötelezően beszállítandó dokumentumokat veszik át, a kintlévőségeik mennyiségét felméri, átvételüket azonban a jelenlegi kapacitáshiány miatt egyelőre nem tudják kivitelezni.

A fenti tényekkel magyarázható, hogy a 2016-os munkatervekben továbbra is a tanácsi iratok átvétele szerepel kiemelten. A tanácsi iratok között gyakran előkerülnek 1950 előtti kataszteri iratok, térképek, amelyek a korábbi gyakorlatnak megfelelően a jövőben is a levéltárak őrizetébe kerülnek. Folyamatban van a termelőszövetkezeti, vállalati és az 1950 előtti iskolai anyag felmérése. Az előzetes terveket természetesen mindenhol felülírja a tárolási körülmények miatti iratmentés szükségessége.

A 2016. évre nagyobb mennyiségű átvételt tervezett a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár, (200 ifm), Győr-Moson-Soproni Megye Soproni Levéltára (270 ifm), valamint a hajdú-bihari (400 ifm), a somogyi (297 ifm), és a zalai (203 ifm) tagintézmény.

A Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárában az 1945 előtti kormányzati szervek főosztályának alapvető feladata, hogy megőrizze a törvények eredeti példányait. Ennek érdekében a Módszertani, Továbbképzési és Iratkezelés-felügyeleti Koordinációs Osztállyal (MOTIKO) és az Országgyűlés Hivatalával együttműködve évente átvételre kerülnek a törvények, továbbá a MOTIKO igyekszik átvenni a törvényekhez kapcsolódó elektronikus levéltári iratanyagot. Az 1945 előtti kormányzati szervek esetében mintegy 1200-1300 ifm iratanyagot őriznek még mindig az iratőrzők. Kiemelt cél, a MOTIKO-val együttműködve, az összes még át nem vett iratanyag felmérése, a levéltárba kerülés előkészítése. Az 1945 utáni Kormányzati szervek Főosztálya jelentős, 1191,51 ifm illetékességi területről állományba venni tervezett iratanyaggal számol, főként a 2015-re tervezett átvételek szervek miatti meghiúsulása miatt. Az itteni iratátvételeket elsősorban a gazdasági kormányzati szerveket illetően tervezzük a Hess András téri raktárak költöztetése miatt. A Magánlevéltárak, Gyűjtemények és Gazdasági Szervek Főosztályán folytatódik pályázatok útján a Hungarika-feltárás, további tervek között szerepel az Oral History gyűjtemény gyarapítása, a korábbi években beérkezett mikrofilmek állományba vétele és 251,64 iratfolyóméterre tehető az átvenni tervezett iratok mennyisége.

III.2.2. Gyűjtőkör

A gyűjtőkörbe tartozó iratanyag bővítésére főként ajándékozás révén lehet számítani. Az állománygyarapítás fontos, tervezett része lehet az évfordulós megemlékezésekhez (például az 1956-os forradalom, az I. világháború) kapcsolódó magániratok levéltári átvétele.

A megyei levéltárak 2016-ban ajándékozás, letét, illetve vásárlás útján kisebb mennyiségű, elsősorban családi iratanyag átvételével számolnak. Az Országos Levéltárban a Magánlevéltárak, Gyűjtemények és Gazdasági Szervek Főosztályán történik a magánosok által ajándékozásra, letétbe, illetve vételre felkínált iratok becslése. Rendszeresen figyelik a kollégák a legfontosabb mintegy tíz antikvárium aukciós, illetve azon kívüli kínálatát is. A kinézett iratok átvételének megghiúsulása esetén kezdeményezik védésüket, törekszenek a védett és bemutatott iratokról biztonsági (digitális) másolat készíttetni. Ezek tervezése csak nagy vonalakban lehetséges. Iratbecslésben, valamint a védésben, szakvéleményírásban részt vesz a főosztály valamennyi levéltárosa.

Az átvételre tervezett iratmennyiség a megyei levéltárakban 2403,18 ifm. Az előző évek terveihez képest ez némi csökkenést jelent (2015-ben 2790 ifm).

A tervezett/tervezhető iratátvétel az alábbi fondfőcsoportokat érinti:

V. Megyei városok és községek, VIII. Tanintézetek, intézmények, IX. Testületek, XIII. Családok, XIV. Személyek, XV. Gyűjtemények, XXIII. Tanácsok, XXIV. Az államigazgatás területi szervei, XXV. A jogszolgáltatás területi szervei, XXIX. Vállalatok, XXX. Szövetkezetek, XXXVI. Megyei önkormányzatok, XXXVII. Városi, községi önkormányzatok.

Az átvételre tervezett iratmennyiség az OL-ban: 1457 ifm (2015: 1607 ifm, 2014: 684,12 ifm, 2013: 215,05 ifm; 2012: 875,23 ifm; 2011: 879,04 ifm; 2010: 711,88 ifm; 2009: 1069,75 fm), az alábbi fondfőcsoportokban: XVIII. Az államhatalom felsőbb szervei, XIX. Az államigazgatás felsőbb szervei, XX. A jogszolgáltatás felsőbb szervei, XXVI. Intézetek, intézmények, XXIX. Vállalatok.

Az MNL átvételre tervezett iratmennyisége összesen: 3860,33 ifm (2014-ben 4397 ifm).

A levéltár megnevezése	A levéltár által tárgyév dec. 31-én őrzött iratanyag mennyisége (ifm)	A levéltár szabad raktári kapacitása tárgyév dec. 31-én (ifm)	Illetékességi területről állományba venni tervezett iratanyag/ dokumentum mennyisége (ifm)
MNL OL 1945 előtti Kormányzervek Főoszt.	23 567,07	1477	14
MNL OL 1945 utáni Kormányzervek Főoszt.	37 190	kb. 4500	1191,51
MNL OL Magánlev. Főoszt.	23 223,89	7512	251,64
MNL OL összesen	83 980,96	13489	1457,15
MNL BKML	10 514,46	1880,93	140
MNL BaML	17 520,47	0	0
MNL BéML	8955,06	6227	100
MNL BAZML	12 192,53	4400	200
MNL CSML	17 763,41	1543,70	76,18
MNL FML	9928,74	750	50

A levéltár megnevezése	A levéltár által tárgyév dec. 31-én őrzött iratanyag mennyisége (ifm)	A levéltár szabad raktári kapacitása tárgyév dec. 31-én (ifm)	Illetékességi területről állományba venni tervezett iratanyag/ dokumentum mennyisége (ifm)
MNL GYMSML Győr	8532,75	99,77	52
MNL GYMSML Sopron	6511	20	270
MNL HBML	11 640	400	400
MNL HML	10 309	765	80
MNL JNSZML	8307,84	6262,16	50
MNL KEML	10 304,497	465,433	50
MNL NML	9699,97	650	160
MNL PML	19 815	53	0
MNL SML	16 464,984	1200	297
MNL SZSZBML	7767,31	15	10
MNL TML	12 551	964	80
MNL VaML	10 004	3666	135
MNL VeML	15 070	7930	50
MNL ZML	10 743,79	897	203
Megyei levéltárak összesen	234 595,81	38 188,993	2403,18
MNL összesen	318 576,77	51 677,993	3860,33

III.3. Állományvédelem és reprográfia

III.3.1. Általános tevékenység

A Levéltári Kollégium felkérésére részt veszünk az új Állományvédelmi Ajánlás elkészítésében. A munka határideje 2016. június 30. Az Állományvédelmi Bizottság által elkészített ajánlást a Kollégium szélesebb véleményezésre bocsátja. Az Állományvédelmi Ajánlás a hozzá csatolt raktárminősítő lappal, kiinduló dokumentuma lesz a 2017-ben esedékes szakfelügyeleti ellenőrzéseknek.

A 2013-as szakfelügyelői vizsgálatok, és a szintén 2013-as állományvédelmi vezetői látogatások eredményeként az intézményben gyakorlatilag nem volt olyan raktár, amely optimális minősítéssel rendelkezett. Az új ajánlás arra törekszik majd, hogy a raktárminősítésekben összetettebb kép alakuljon ki a levéltári iratok őrzési körülményeiről, ne csak a negatívumok, hanem az utóbbi években tett erőfeszítések eredményei is megjelenjenek.

A 2013-as tagintézményi látogatásokat követően elindult egy folyamat, amelynek során a műszaki állapotában legsürgősebbnek ítélt levéltárakban megkezdődtek és részben befejeződtek azok az építési/felújítási munkálatok, amelyeknek az intézmény vezetése a szakmai vélemények alapján prioritást adott.

A MNL valamennyi tagintézményében a lehetőségekhez mérten nagy hangsúlyt fektetnek az állományvédelem alapvető feladataira. A raktári klimatikus paraméterek változásának monitorozását mindenhol folyamatosan végzik. A mérőműszerek kalibrálását igyekeznek rendszeressé tenni. A hőmérséklet és páratartalom adatokat a legtöbb helyen már számítógépen rendszerezik.

A megelőző állományvédelem fontos része az iratok rendezéséhez kapcsolódóan a műanyag

dossziék, zsinegek, fémkapcsok eltávolítása, valamint az iratok átcsomagolása savmentes kartonból készült dobozokba. Az átdobozolást a legtöbb helyen már folyamatosan végzik, a rendelkezésre álló készlet erejéig. Savmentes csomagolóanyagok beszerzésére eddig elsősorban pályázati forrásból volt lehetőség. A beszerzést az igények és a rendelkezésre álló keret összehangolásával, a tagintézmények közötti egyensúly figyelembe vételével kell intézni.

Az MNL Országos Levéltára állományvédelmi (restaurátor és könyvkötő) és reprográfiai (mikrofilmező és digitalizáló) műhelyeiben, a jelenlegi gépi és személyi kapacitásukból adódóan, elsősorban az OL részére, és csak kisebb részben a megyei tagintézmények részére tervezünk munkát. A megyei tagintézmények állományvédelmi és reprográfiai tevékenységét döntően az határozza meg, hogy rendelkeznek-e restaurátor- illetve könyvkötő műhellyel, valamint az, hogy pályázati forrásból nyílik-e mód restaurálási és digitalizálási munkák megvalósítására, mivel saját költségvetési forrásból ezekre jelentősebb összeget nem tudnak fordítani.

Állományvédelmi műhelyek, személyi állomány:

Az MNL 6 tagintézményében van restaurátor műhely, 4 tagintézményben működik könyvkötő műhely, 2 helyen (MNL OL, MNL BAZML) pedig mindkettő.

Levéltár	Önálló restaurátor műhely	Szakképzett restaurátor (fő)	Önálló könyvkötő műhely	Szakképzett könyvkötő (fő)
MNL OL	igen (2)	igen (8)	igen (2)	igen (3)
MNL BKML	nem	nem	nem	nem
MNL BML	igen	igen (1)	nem	nem
MNL BéML	nem	nem	igen	igen (1)
MNL BAZML	igen	igen (2)	igen	igen (1)
MNL CsML	nem	nem	igen	igen (1)
MNL FML	nem	nem	nem	nem
MNL GyMSML Győr	nem	nem	nem	nem
MNL GyMSML Sopron	nem	nem	igen	igen (1)
MNL HBML	nem	nem	nem	nem
MNL HML	nem	nem	nem	nem
MNL JNSzML	igen	igen (1)	nem	nem
MNL KEML	nem	nem	nem	nem
MNL NML	igen	igen (1)	nem	nem
MNL PML	igen	nem (tervezett pályázat)	igen	nem (u.a.)
MNL SML	nem	nem	nem	nem
MNL SzSzBML	nem	nem	nem	nem

Levéltár	Önálló restaurátor műhely	Szakképzett restaurátor (fő)	Önálló könyvkötő műhely	Szakképzett könyvkötő (fő)
MNL TML	nem	nem	nem	nem
MNL VML	igen	igen (2)	igen	nem
MNL VeML	igen	igen (1)	nem	igen (1 u.az)
MNL ZML	nem	nem	nem	nem

Dobozolás:

Az állományvédelem fontos részét képezi az iratanyagok folyamatos átdobozolása savmentes papírból készült tárolóeszközökbe.

Az MNL tagintézményeiben 2016-ra tervezett összes átdobozolás:

- raktári egységben: 16 167
- ifm-ben: 1811,13

Állományellenőrzés:

Az MNL csaknem valamennyi tagintézménye tervezi az éves kutatói forgalomba kerülő iratanyagának állományrevízióját. Az OL 1945 utáni iratörző főosztályán, valamint a JNSzML, KEML, SML tagintézményekben teljes levéltári anyag revíziót terveznek.

III.3.2. Restaurálás, konzerválás

Levéltár	Irat, missilis, nyomtatvány	Oklevél, kódexlap	Címerkép, címereslevél	Pecset	Tervrajz, térkép	Egyéb	Műhely saját / más
MNL OL	22 260	16	1	5	165 tervr. 25 térkép	-	saját
MNL BKML	-	-	-	-	-	-	-
MNL BML	426	-	-	-	34 térkép	-	saját
MNL BéML	1885 lap	-	-	-	25 tervrajz 78 térkép	-	saját köt.
MNL BAZML	500 fólió	-	-	-	-	-	saját
MNL CsML	90 lap	-	-	-	-	-	saját köt.
MNL FML	-	-	-	-	-	-	-
MNL GyMSM Győr	2 kötet	-	-	-	-	-	Archív Art Könyvrest. Műhely kft
MNL GyMSML Sopron	300 lap	-	-	-	-	-	Ars Alba Rest. Bt., saját köt.

Levéltár	Irat, missilis, nyomtatvány	Oklevél, kódexlap	Címerkép, címereslevél	Pecsét	Tervrajz, térkép	Egyéb	Műhely saját / más
MNL HBML	80 lap	1	-	30 pecsét, 63 bélyegző	-	-	Típus Könyv és Más kft
MNL HML	210 lap	-	-	-	-	-	Ars Alba Bt.
MNL JNSzML	274 lap	-	-	-	5 tervrajz, 3 térkép	-	saját
MNL KEML	-	-	-	-	-	-	-
MNL NML	520 fólió	-	-	-	-	-	saját
MNL PML	-	-	7 címereslevél	-	-	-	saját
MNL SML	3 kötet, 1 lap	-	-	-	-	-	Archív Art Könyvrest. Műhely kft
MNL SzSzBML	92 fólió, 2 kötet	-	-	-	-	-	Archív Art Könyvrest. Műhely kft
MNL TML	-	-	-	-	-	-	-
MNL VML	1160 fólió	-	-	-	-	120 plakát, rajz	saját
MNL VeML	5 kötet	2 oklevél	-	-	40 tervrajz	-	saját
MNL ZML	-	-	-	-	-	-	-
Összesen	12 kötet, 27798 fólió	21 oklevél	9 címeres levél	35 pecsét, 63 bélyegző	141 térkép, 235 tervrajz	120 plakát	

III.3.3. Könyvkötészeti munkák

Levéltár	Könyvkötés	Egyedi tárolóeszközök / db				
		pallium	mappa	tok	téka	doboz
MNL OL	18 kötés jav, 122 új kötés, 3100 könyvlap jav.	90 000	-	-	-	6
MNL BKML	-	-	-	-	-	-
MNL BML	-	50	50	-	20	-
MNL BéML	910 könyvlap jav.	20	-	-	-	-
MNL BAZML	55 kötésjav, 200 új kötés	-	-	-	150	-
MNL CsML	7100 könyvlap jav., 5 kötet jav., 379 új kötés	40	70	450	-	250

Levéltár	Könyvkötés	Egyedi tárolóeszközök / db				
		pallium	mappa	tok	téka	doboz
MNL FML	-	-	-	-	-	-
MNL GyMSM Győr	8 új kötés	-	-	-	80	-
MNL GyMSML Sopron	13 kötésjav., 25 új kötés	12	4	-	-	-
MNL HBML	-	25 000	-	-	-	1200
MNL HML	1 kötésjav.	-	-	-	-	-
MNL JNSzML	1 új könyvkötés	-	12	1	-	-
MNL KEML	-	-	-	-	-	-
MNL NML	-	-	-	-	-	-
MNL PML	-	-	-	-	-	-
MNL SML	3 kötésjav., 50 új kötés	-	300	-	-	500
MNL SzSzBML	10 kötésjav.	-	-	-	-	-
MNL TML	-	-	-	-	-	-
MNL VML	-	-	-	-	-	-
MNL VeML	5 kötésjav., 2 új kötés	-	10	-	12	10
MNL ZML	-	-	-	-	-	-
Összesen	11110 könyvlap jav., 110 kötés jav. 787 új kötés	115 122	446	451	267	1966

III.3.4. Biztonsági másolatok készítése (mikrofilmezés, digitalizálás)

A tagintézmények közül mikrofilmezést az OL és a TML tervez. Mikrofilm digitalizálás csak az OL műhelyében lesz. Egyedi digitalizálást (fotózás) nagyobb mennyiségben az OL (események fényképezése, kiállítási anyagok, bemutatott iratok, kutatói megrendelések, pecséték egyedi beállítású digitális fényképezése) és a CsML tervez (iratdigitalizálás fényképezőgéppel). A legnagyobb volumenű tömeges digitalizálás az OL műhelyében várható a Reformáció projekt iratanyagából, valamint az Igazságügyi Minisztérium anyagából.

Levéltár	Felvételszám			
	Mikrofilmezés	Egyedi digit. (fotó)	Tömeges digit.	Mikrofilm digit.
MNL OL	155 000	90 300	601 419	1 969 184
MNL BKML	-	-	-	-

Levéltár	Felvételszám			
	Mikrofilmezés	Egyedi digit. (fotó)	Tömeges digit.	Mikrofilm digit.
MNL BML	-	-	2000	-
MNL BéML	-	420	-	-
MNL BAZML	-	150	-	-
MNL CsML	-	151 500	4000	-
MNL FML	-	-	-	-
MNL GyMSM GyL	-	800-1000	2500-3000	-
MNL GyMSM SL	-	55	550	-
MNL HBML	-	-	20 000	-
MNL HML	-	-	-	-
MNL JNSzML	-	200	2000	-
MNL KEML	-	40	15 000	-
MNL NML	-	-	4000	-
MNL PML	-	-	-	-
MNL SML	-	-	69 500	-
MNL SzSzBML	-	500	10 000	-
MNL TML	180 000	400	4100	-
MNL VML	-	700	-	-
MNL VeML	-	900	500	-
MNL ZML	-	-	-	-
Összesen:	335 500	246 165	736 069	1 969 184

III.4. A levéltári anyag nyilvántartása

Az MNL a levéltári anyag megfelelő dokumentálása és megőrzésének biztosítása érdekében 2016-ban a 27/2015. EMMI rendeletben meghatározottak szerint tervezi az előírt nyilvántartások vezetését. A munkaterv kiemelt szakmai feladata továbbra is az MNL egységes nyilvántartási rendszere teljessé tételének kiterjesztése.

2016-ban a központi szervezeti egységek esetében a legfontosabb feladat továbbra is – az iratanyag kutathatósága növelése érdekében – a meglévő raktári jegyzékek átdolgozása és feltöltése az elektronikus nyilvántartó rendszerbe. Az elmúlt években a legkutatottabb irategységek jegyzékei kerültek feltöltésre. A feltöltött jegyzékek körét 2016-ban is a kutatottság mértékének figyelembevételével szükséges szélesíteni. Ennek során az eddig MS Wordben, Excelben vagy PDF-ben rendelkezésre álló jegyzékeket megfelelő formátumúra kell alakítani, a csak papíron meglévő jegyzékeket pedig digitalizálni kell, és fel kell tölteni a elektronikus nyilvántartórendszerbe (ScopeArchiv). Ez a munka több évig tartó folyamat, hiszen nem csak mechanikus átalakításról szól, hanem összekapcsolódik a jegyzékek pontosításával, javításával, esetenként a levéltári anyag

ellenőrző rendezésével is. Mivel a központi szervezeti egységek több éve töltik raktári jegyzékeiket az elektronikus nyilvántartórendszerbe, 2016-ra új feladatként jelentkezik az adatbázis gondozása, a korábban feltöltött nyilvántartások karbantartása, hogy a nyilvántartások naprakészségét biztosítani tudjuk.

A központi szervezeti egységek 2016-ban összesen 9970,03 ifm terjedelmű iratanyaghoz tervezik jegyzék feltöltését a ScopeArchivba.

A mikrofilmtárban az a cél, hogy kutatóink számára elérhetővé tegyünk az X szekció, Másolatok gyűjteménye használati mikrofilmjeinek online kikérését. Ehhez szükséges a mikrofilmtekercsek leírási egységeinek (56000 leírási egység) létrehozása a ScopeArchiveban.

A mikrofilmtárban továbbra is törekszünk az állománybavétel terén az elmúlt évek során keletkezett lemaradás csökkentésére. Folytatódnak a Hungarika-kataszterrel kapcsolatos feladatok, illetve a másolatgyűjtemény revíziója (X és U szekció) is.

Az MNL OL-ben az őrzött iratanyag mennyiségéhez képest csekély a raktári jegyzékkel nem rendelkező állomány mértéke, ezért (és az elektronikus nyilvántartórendszerrel kapcsolatos feladatok miatt) a központi szervezeti egységek csupán 405,03 ifm anyaghoz tervezik új raktári jegyzék készítését 2016-ban.

2016-ban a megyei levéltárak a tervezett rendezésekhez kapcsolódó új raktári jegyzékek elkészítése terén az előző évhez képest csökkentett mértékű vállalást tettek (3021,52 ifm). Ennek oka egyrészt, hogy a növekvő számú központi projektek mellett kevesebb idő jut a belső feldolgozó munkákra, másrészt a meglévő raktári jegyzékek ellenőrzése, javítása válik 2016-ra hangsúlyosabbá (10259,33 ifm). Több helyen szükséges a megfelelő kutatási segédletekkel nem rendelkező irategyüttesek raktári jegyzékkel történő ellátása, az elmúlt évtizedekben felhalmozódott nyilvántartásbeli pontatlanságok felülvizsgálása és a raktári jegyzékek szükség szerinti javítása.

2016-ban a megyei tagintézmények esetében is fő feladat az iratanyag nyilvántartásainak minél teljesebb körű feltöltése az elektronikus nyilvántartó rendszerbe, illetve a már feltöltött adatok tekintetében a nyilvántartás folyamatos naprakészen tartása.

A megyei tagintézményekben továbbra is feladat a raktári jegyzékek készítésének egységesítése, a nyilvántartórendszerbe való feltöltésre alkalmas formátumra történő átalakításuk. Folytatni kell a korábban készített raktári jegyzékek átdolgozását, digitalizálását, majd lehetőség szerint azok feltöltését vagy felcsatolását is. Az átdolgozásnál és az új jegyzékek készítésénél is fontos szempont, hogy azok az elektronikus nyilvántartó rendszernek megfelelően ne raktári, hanem leírási egység szinten készüljenek.

A 2016-os év egyik fontos feladata az MNL nyilvántartásai tekintetében, hogy döntés szülessen arról, a megyei tagintézmények esetében az elektronikus nyilvántartórendszert hosszabb távon milyen mélységig és milyen módon tervezzük feltölteni. Az adatbázis teljessége szempontjából ugyanis a raktári jegyzékek szabályos betöltése lenne célszerű, azonban rövid távon gyorsabban lehet a kutatók rendelkezésére bocsátani azokat a régi jegyzékeket, amelyek információval szolgálnak a levéltári anyagról. Az egész MNL szintű feltöltésre ésszerű (több éves) határidőket kell megállapítani, illetve meg kell vizsgálni, hogy a megyei levéltárakban a személyi állomány elégséges-e létszámában, megfelelő-e tudásában a feladatra. Valamint biztosítani kell a megyei tagintézmények számára a megfelelő informatikai környezetet, és meg kell oldani a fióklevéltárakban a Scope Archiv elérését (jelenleg ez még nem biztosított).

A döntés előtt az elmúlt évek tapasztalatainak birtokában mindenképpen szükséges a jövőbeli folytatás átgondolása, tudatos megtervezése, amit széles körű szakmai egyeztetésnek kell megelőznie.

A nyilvántartással kapcsolatos adatok összegzése:

Levéltár megnevezése	Raktári jegyzékkel ellátott iratanyag (ífm)	Raktári jegyzékkel nem rendelkező iratanyag (ífm)	2016-ban tervezett új raktári jegyzék (ífm)	Érintett fondfőcsoportok	2016-ban tervezett javított raktári jegyzék (ífm)	Érintett fondfőcsoportok
MNL OL 1945 előtti Kormányservek Főosztálya	23567,07	-	49,7	C, F, K szekciók	400,44	C, D, E, K szekciók
MNL OL 1945 utáni Kormányservek Főosztálya	37199,792	-	352,52	XXVI, XXXIV	9469,59	XIX, XXVI, XXVII, XXXII, MKS 276, MKS 288.
MNL OL MGYG	23242,47	103,82	2,81	S, P, X szekciók	100,00	S, T, U, X szekciók
MNL OL összesen	84009,332	103,82	405,03	-	9970,03	-
MNL BKML	6987,53	3526,93	79,61	VI., VIII.	6,23	XIII.
MNL BaML	10488,21	7032,26	203,17	IV., V., VII., VIII., IX., X., XI., XIV., XVII., XXIII., XXIV., XXIX.	13,01	XXV.
MNL BeML	7279,69	1605,02	54,98	VII., VIII., X., XIV., XXIV., XXIX., XXX.	37,06	V., XXIII., XXV., XXX.
MNL BAZML	12129,53	-	0,00	-	12,00	XXIII.
MNL CSML	10781,39	6982,02	508,68	VII., IX., X., XI., XII., XIV., XXIII., XXIV., XXV., XXIX.	147,28 + 700 db	V., VII., VIII., XII., XV., XXIII., XXIV., XXV., XXXVII.
MNL FML	9870,36	-	0,00	-	738,50	IV., XV., XXIII., XXIX., XXX.
MNL GYMSML Győr	5908,73	2572,02	394,60	XV., XXIII., XXIX.	139,80	IV., V., VI.

Levéltár megnevezése	Raktári jegyzékkel ellátott iratanyag (ifm)	Raktári jegyzékkel nem rendelkező iratanyag (ifm)	2016-ban tervezett új raktári jegyzék (ifm)	Érintett fondfőcsoportok	2016-ban tervezett javított raktári jegyzék (ifm)	Érintett fondfőcsoportok
MNL GYMSML Sopron	6483,41	7,76	65,91	IV., VIII., XI., XIII., XIV., XXIII., XXIX., XXXVII.	3,06	XXIX.
MNL HBML	7403,20	4223,10	33,15	VIII., XXIX., XXXV., XXXVII.	205,15	IV., V., VI., XXIII., XXV.
MNL HML	8486,00	187,89	66,40	VIII., XXIII., XXV., XXIX., XXXV.	42,27	XXIII.
MNL JNSZML	7842,35	465,40	75,34	XIV., XXIII., XXIV., XXXVI.	230,00	XXIII.
MNL KEML	10304,50	–	210,45 + 80 db	XIV., XXIV.	2912,00	-
MNL NML	5523,36	4274,98	108,50	XXIV., XXV., XXIX.	0,00	–
MNL PML	14259,86	5555,14	100,00	???	100,00	???
MNL SML	16464,98	–	529,64	XXIII., XXXVII.	4725,604	IV., V., VI., VIII., IX., X., XII., XIII., XIV., XV., XVI., XVII., XXXIII., XXXV.
MNL SZSZBML	6665,31	1102,00	76,13	IV., VIII., IX., XIII., XIV., XXIII., XXXVII.	93,89	IV., V., IX., XXIII., XXV.
MNL TML	11391,00	1160,00	24,18	IV., XIV.	384,18	V., XXIII., XXV., XXX.
MNL VaML	9180,00	689,00	128,00	XIV., XXIII., XXIV., XXV., XXIX., XXX., XXXIV., XXXVII.	11,54	V., XXIII., XXIV.

Levéltár megnevezése	Raktári jegyzékkel ellátott iratanyag (ifm)	Raktári jegyzékkel nem rendelkező iratanyag (ifm)	2016-ban tervezett új raktári jegyzék (ifm)	Érintett fondfőcsoportok	2016-ban tervezett javított raktári jegyzék (ifm)	Érintett fondfőcsoportok
MNL VeML	13878,00	1148,00	120,24	XI., XXI., XXIII., XXIV., XXV., XXVI., XXIX., XXX., XXXV., XXXVII.	457,76	VI., XIII., XV., XXI., XXIII., XXV., XXIX.
MNL ZML	6525,70	4218,09	242,54	IV., VII., VIII., XXIII., XXV., XXXIII.	0,00	–
Megyei levéltárak összesen	187853,11	44749,61	3021,52 + 80 db	IV., V., VI., VII., VIII., IX., X., XI., XII., XIII., XIV., XV., XVII., XXI., XXIII., XXIV., XXV., XXVI., XXIX., XXX., XXXIII., XXXIV., XXXV., XXXVII.	10259,33 + 700 db	IV., V., VI., VII., VIII., IX., X., XII., XIII., XIV., XV., XVI., XVII., XXI., XXIII., XXIV., XXV., XXVI., XXIX., XXX., XXXIII., XXXV., XXXVII.
MNL összesen	271862,443	44853,43	3426,55 + 80 db	–	20229,36 + 700 db	–

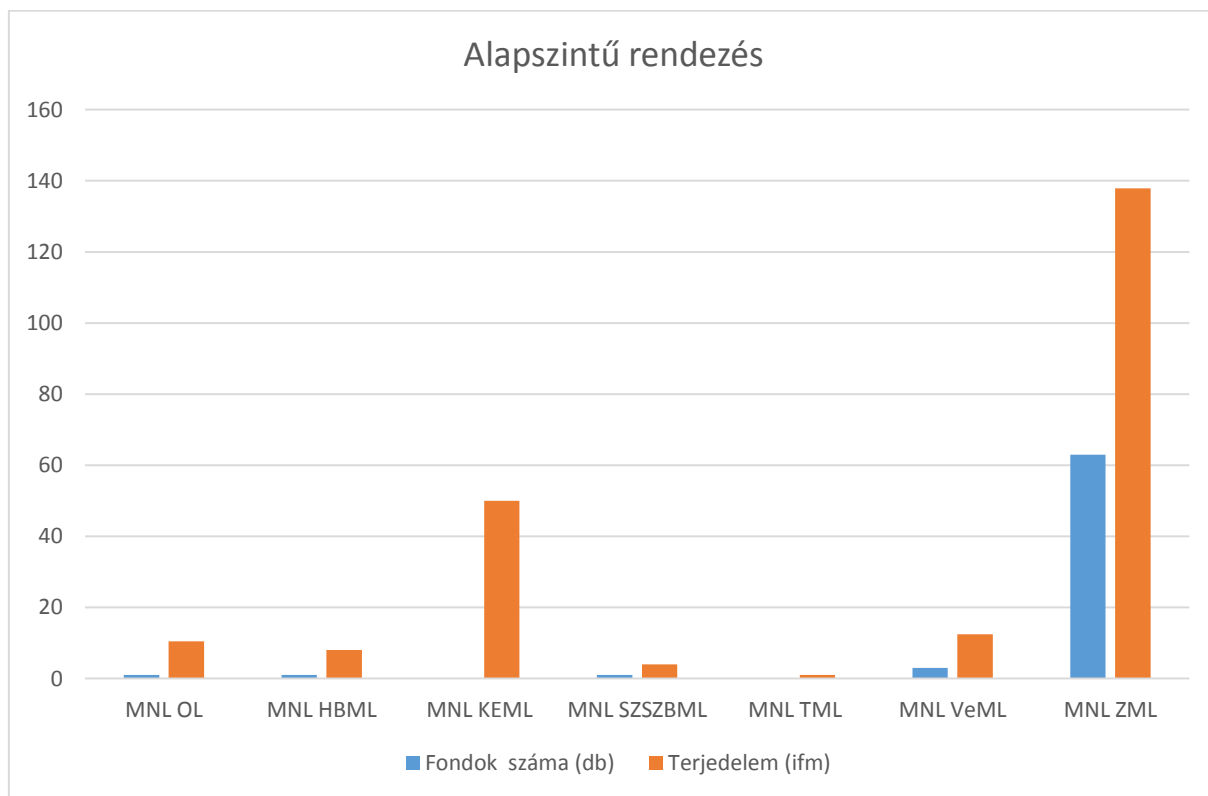
III.5. Rendszerezés, rendezés

III.5.1. Alapszintű rendezés

Alapszintű rendezést kevés tagintézmény tervezett, amely a rendezetlen anyagok mennyiségének elmúlt években bekövetkezett folyamatos csökkenésével, eltűnésével magyarázható. Ez a fajta rendezés döntően a tanácsi, illetve a gazdasági szervek iratait érinti, amelyek rendszerint a megyei levéltárak legnagyobb fondfőcsoportjai közé tartoznak. Egyes esetekben – éppen a rendezetlenség miatt – nem volt meghatározható a tervezés során a fondok száma, ebből fakadóan az érintett fondfőcsoportok sem. Alapszintű rendezést az MNL szervezeti egységei 69 fondot érintően 223,81 ifm terjedelemben terveztek.

Levéltár	Fondok száma	ifm	Érintett fondfőcsoportok
MNL OL	1	10,44	XIX
MNL HBML	1	8	XXIII.
MNL KEML	0	50	0
MNL SZSZBML	1	4	XIV.

Levéltár	Fondok száma	ifm	Érintett fondfőcsoportok
MNL TML	0	1	0
MNL VeML	3	12,45	XXX.
MNL ZML	63	137,92	XXIII.
Összesen:	69	223,81	XIV., XIX, XXIII., XXX.

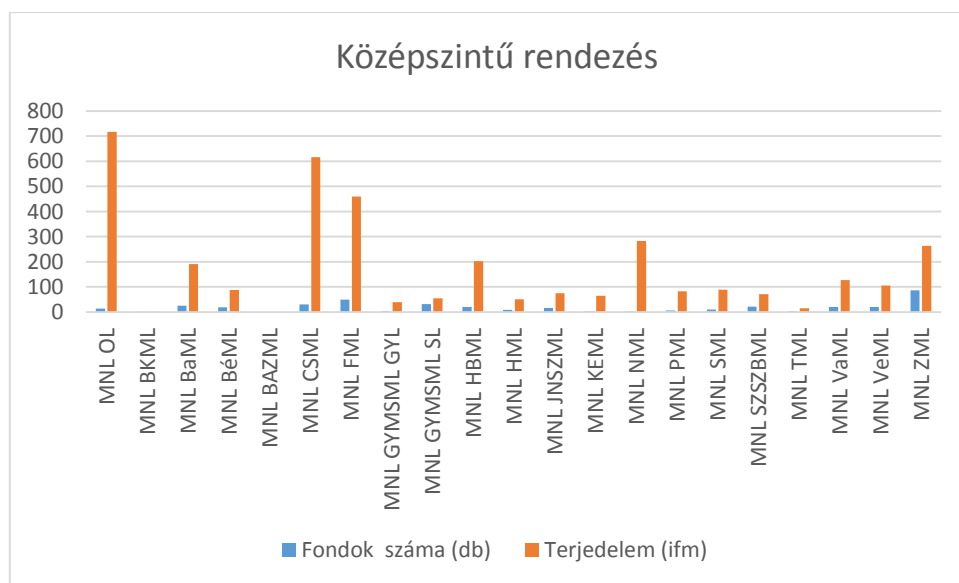

III.5.2. Középszintű rendezés

Szakmai okokból és jogszabállyal is megerősítetten a levéltárak a rendezés tekintetében általánosan a középszintű rendezettség elérését tekintik kiemelt feladatuknak. A rendezésnek ez a mélysége – az iratanyag nyilvántartásán túl – már kellő rálátást biztosít az iratanyagra, kutatható és az ügyfeles megkeresések is sikerrel oldhatók meg. Az őrzött iratanyag döntő része nem is igényli a használat során az ennél mélyebb rendezettségi szint elérését. Középszintű rendezést majdnem minden szervezeti egység tervezett 393 fondot érintően 3597,07 ifm terjedelemben. A munka összességében szinte valamennyi fondfőcsoportot érinteni fogja a tervek szerint, süllyal azonban a tanácsi, vállalati, szövetkezeti és jogszolgáltatási iratok szerepelnek a részletes középszintű rendezési tervekben.

A levéltár megnevezése	Fondok száma (db)	Terjedelem (ifm)	Érintett fondfőcsoportok
MNL OL	14	716,47	XIX, XXIX, Z szekció
MNL BKML	1	0,81	VIII.
MNL BaML	25	191,17	IV., V., VII., VIII., IX., X., XI., XIV., XXIII., XXIV., XXIX.
MNL BéML	19	88,16	VII., VIII., X., XIV., XXIII., XXIV., XXV.,

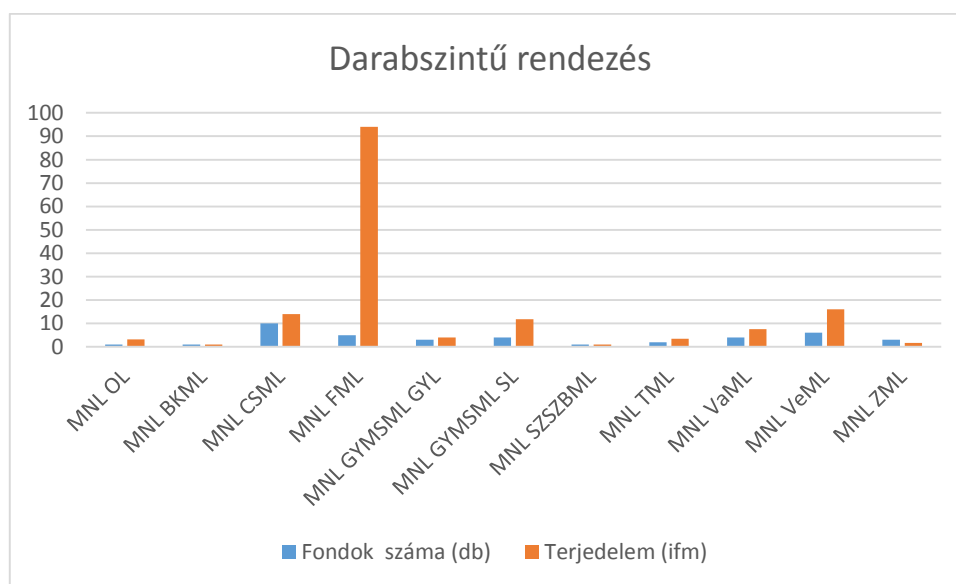
A levéltár megnevezése	Fondok száma (db)	Terjedelem (ifm)	Érintett fondfőcsoportok
			XXIX., XXX.
MNL BAZML	0	0	0
MNL CSML	31	616,47	VII., VIII., IX., X., XI., XXIII., XXIV., XXV., XXIX.
MNL FML	50	459,95	XXIII.
MNL GYMSML GYL	4	39,2	XIV., XXV., XXIX.
MNL GYMSML SL	32	54,42	VIII., XI., XIII., XIV., XXIII., XXIX., XXXVII.
MNL HBML	20	202,61	IV., VIII., XXIII., XXV., XXIX., XXXV., XXXVII.
MNL HML	9	51,2	VIII., XXIII., XXV., XXIX., XXXV.
MNL JNSZML	17	75,34	XIV., XXIII., XXIV., XXXVI.
MNL KEML	3	65	XXIII., XXIV.
MNL NML	3	283,14	XXIV., XXV., XXIX.
MNL PML	6	82,34	XXIII., XXV., XXXV.
MNL SML	10	89,36	XXIII., XXIV., XXXVII.
MNL SZSZBML	21	71,25	IV., VIII., IX., XIII., XIV., XXIII., XXXVII.
MNL TML	2	14,9	XIV.
MNL VaML	20	127	XIV., XXIII., XXIV., XXV., XXIX., XXX., XXXIV., XXXVII.
MNL VeML	20	105,36	XI., XXI., XXIII., XXIV., XXV., XXVI., XXIX., XXX., XXXV., XXXVII.
MNL ZML	86	262,92	IV., V., VIII., XXIII., XXIX., XXXV.
Összesen:	393	3597,07	IV., V., VII., VIII., IX., X., XI., XIII., XIV., XIX., XXI., XXIII., XXIV., XXV., XXVI., XXIX., XXX., XXXV., XXXVI., XXXVII., Z szekció

III.5.3. Darabszintű rendezés

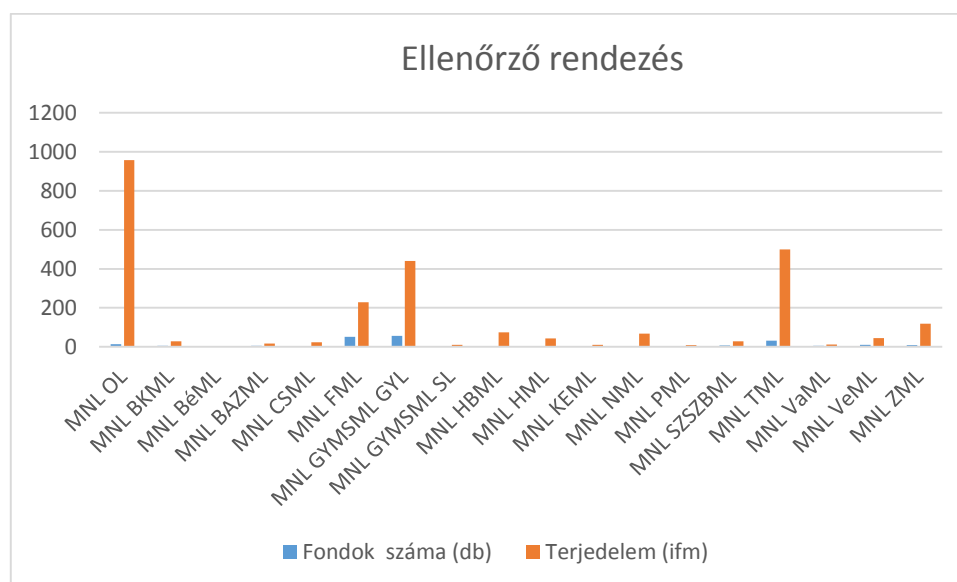
A darabszintű rendezés nagyságrenddel kevesebb levéltári anyagot érint a megelőző rendezési szinthez képest. Ez a fajta rendezés hagyományosan és a 2016. évet illetően is a feudális és gyűjteményes fondokat érinti legnagyobb terjedelemben. Emellett más fondfőcsoportok darabszintű rendezést igénylő/érdemlő kisebb fondjai vagy fondrészelei (állagai) szerepelnek a rendezési tervekben. A darabszintű rendezés sok esetben a digitalizálás és/vagy adatbázis-építés megelőző munkafolyamata is egyben. A levéltárak csaknem fele összesen 40 fondra kiterjedően 157,59 ifm és 810 darab terjedelemben tervezett darabszintű rendezést.

A levéltár megnevezése	Fondok száma (db)	Terjedelem (ifm)	Érintett fondfőcsoportok
MNL OL	1	3,12	F szekció
MNL BKML	1	0,94	XV.
MNL CSML	10	13,93 és 780 db	V., VII., XIV., XV., XXIII.
MNL FML	5	94	XXIII., XXIX., XXX.
MNL GYMSML GYL	3	4	IV., XXIV., XXV.
MNL GYMSML SL	4	11,75	IV., XIV., XXIV., XXV.
MNL SZSZBML	1	1	IV.
MNL TML	2	3,5	VII., XV.
MNL VaML	4	7,62	XIV., XXIII., XXIV.
MNL VeML	6	16,09	XI., XIII., XV., XXIII., XXVI.
MNL ZML	3	1,64 és 30 db	IV., XII.
Összesen:	40	157,59 és 810 db	IV., V., VII., XI., XII., XIII., XIV., XV., XXIII., XXIV., XXV., XXVI., XXIX., XXX., F szekció

III.5.4. Ellenőrző rendezés

Ellenőrző rendezést tipikusan ott terveznek a levéltárak, ahol valamilyen ok miatt az eredendően rendezett iratanyag összekeveredett. Ez bekövetkezhet a – bármilyen gondos, de - sűrű kutatótermi vagy ügyfeles használatból, raktári vagy levéltári szintű költözésből. Ettől függetlenül egy mikrofilmezni vagy digitalizálni tervezett anyagnál is – főként elővigyázatosságból – érdemes ellenőrző rendezést végezni. A megyei tagintézmények, meglehetősen nagy szóródást mutatva, de döntő többségükben terveztek a 2016. évre ellenőrző rendezést. Az Országos Levéltárban az ellenőrző rendezés legtöbb esetben összefügg egyrészt a dobozolásokkal, de még inkább az elektronikus levéltári nyilvántartó rendszer (Scope) feltöltésével. Tapasztalat, hogy számos esetben szükséges ellenőrző rendezést végrehajtani ahhoz, hogy a régi raktári jegyzékek áttölthetők legyenek az új rendszerbe. Nem elhanyagolható szerepet játszik az a törekvés, hogy az új nyilvántartás hitelesen tükrözze az iratanyag felépítését és rendjét, vagyis az esetlegesen előforduló hibákat javítsuk ellenőrző rendezések formájában. Összességében az MNL 209 fond esetében 2615,76 ifm és 700 db terjedelmű iratok ellenőrző rendezését tervezi.

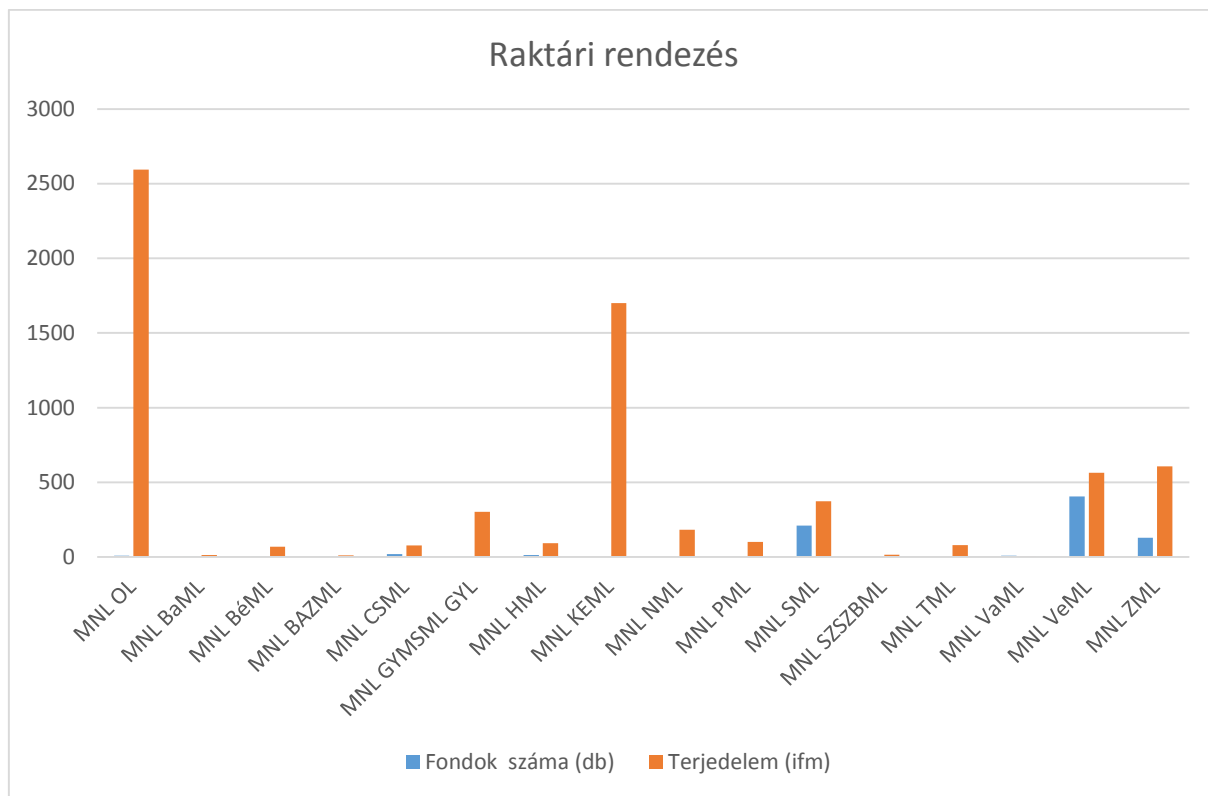
A levéltár megnevezése	Fondok száma (db)	Terjedelem (ifm)	Érintett fondfőcsoportok
MNL OL	14	957,38	C, D, E, K, S szekció, XIX., XXVI.
MNL BKML	5	28,09	VI., VIII., XIII., XXIII.
MNL BéML	1	3,88	V.
MNL BAZML	5	16,92	IV., XXIII., XXV.
MNL CSML	2	23,67 és 700 db	V., XV.
MNL FML	51	228,41	IV., XXIII.
MNL GYMSML GYL	56	440,8	IV., XXI., XXIII., XXV.
MNL GYMSML SL	3	10,18	IV., XXIII.
MNL HBML	2	74,84	IV., VI.
MNL HML	4	42,27	XXIII.
MNL KEML	1	10	VIII

A levéltár megnevezése	Fondok száma (db)	Terjedelem (ifm)	Érintett fondfőcsoportok
MNL NML	2	68,5	XXIX.
MNL PML	1	8	XXV.
MNL SZSZBML	7	28,52	IV., V., XXIII., XXV.
MNL TML	32	498,74	IV., V., XXIII., XXV., XXX.
MNL VaML	5	11,54	V., XXIII., XXIV.
MNL VeML	10	45,17	IV., VI., XV., XXI., XXIII., XXVI., XXIX.
MNL ZML	8	118,85	VII., XXV.
Összesen:	209	2615,76 és 700 db	IV., V., VI., VII., VIII., XIII., XV., XIX., XXI., XXIII., XXIV., XXV., XXVI., XXIX., XXX., C, D, E, K, S szekció

III.5.5. Raktári rendezés (mintaállványozás, jelzetelés, átrendezés)

A rendezési munkálatok között mennyiségi tekintetben a legtöbb levéltári anyagot a raktárrendezés során mozgatják meg a levéltári szakemberek. (Legnagyobb arányban a KSH Levéltára népszámlálási kérdőíveinek tömörítése és KEML Vörösmarty utca 7. sz. alatti épületének raktáraiban lévő, az egy fondhoz tartozó, valójában több raktárban elhelyezésre került iratanyagainak az egyesítése.) A tervezés során ebbe a munkába természetesen nem számítottak bele a levéltári, raktári fejlesztések során végzendő költözések. Raktárrendezés címszó alatt azonban nemcsak a raktáron belüli, illetve raktárak közötti átcsoportosítások értendők, hanem ide tartoznak a külön, rendezéstől függetlenül elvégezni tervezett, (át)címelések, jelzetelések és a mintaállványozás. Összesen 800 fond esetében 6788,13 ifm terjedelemben terveztek raktári rendezést.

A levéltár megnevezése	Fondok száma (db)	Terjedelem (ifm)	Érintett fondfőcsoportok
MNL OL	8	2592,8	XVIII., XIX., XXVI., XXXII.
MNL BaML	1	13,01	XXV.
MNL BéML	2	68,73	VII., XXV.
MNL BAZML	1	12	XXIII.
MNL CSML	20	78,3	V., VII., VIII., XXV.
MNL GYMSML GYL	3	302,4	IV., XXI., XXIX.
MNL HML	13	93,47	VIII., XXIII., XXV., XXIX., XXXV.
MNL KEML	-	1700	-
MNL SML	210	373	XXIII.
MNL VaML	8	6,61	V., VIII., IX., X., XI.
MNL VeML	405	563,81	XI., XIII., XV., XXI., XXIII., XXIV., XXV., XXVI., XXIX., XXX., XXXV., XXXVII.
MNL ZML	129	607	IV., XII., XIII., XIV.
Összesen:	800	6788,13	IV., V., VII., VIII., IX., X., XI., XXII., XIII., XIV., XV., XVIII., XIX., XXI., XXIII., XXIV., XXV., XXVI., XXIX., XXX., XXXII., XXXV., XXXVII.,

III. 6. Selejtezés

A raktári kapacitásnak az átvételre váró iratanyaghoz mért szűkössége, valamint a rendezések kapcsán felszínre kerülő nem maradandó értékű iratanyag szükségessé teszi az iratok selejtezését, amelyet a vonatkozó jogszabályi előírások szerint selejtezési terv keretében és a szakmai ajánlásoknak, mindenekelőtt a Magyar Országos Levéltár által kiadott, a tanácsi iratokat érintő 374/2004. számú ajánlásnak megfelelően hajtanak végre a tagintézmények.

2016 folyamán selejtezésre nyolc megyei tagintézményben, valamint az OL egy főosztályán kerül sor. Ezek közül mennyiségi és tervezettség szempontból – az elmúlt év tendenciáját folytatva – a Somogy Megyei Levéltár, valamint Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára emelhető ki. E két levéltár adja a megyei tagintézmények selejtezés alá eső terjedelmének 4/5-ét. A selejtezések legnagyobb részét az 1945 utáni iratanyagot, jelesül a tanácsi, valamint a vállalati iratokat érintik, de kisebb mennyiségű iratanyag selejtezés alá vonására sor kerül az államigazgatás területi szervei és a jogszolgáltatás szerveinek köréből is. Szabolcs-Szatmár-Bereg megye esetében a levéltárba került önkormányzati iratok maradandó értékét vizsgálják felül, míg Csongrádban a megyeszékhely 1945 előtt keletkeztetett közigazgatási iratainak egy részét tekintik át selejtezési eljárás keretében.

A selejtezés alá vonandó teljes iratmennyiség 1164,65 iratfolyóméter. A levéltári nyilvántartásba vett anyagok mellett két tagintézmény tervez végrehajtani selejtezést bértárolt iratanyagaikban (Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára és a Heves Megyei Levéltár), amely a 2015. évi tervvel megegyező mennyiséget, összesen 1227 iratfolyómétert tesz ki.

A levéltár megnevezése	Selejtezés		
	Fondok száma (db)	Selejtezés alá vont irat terjedelme (ifm)	Érintett fondfőcsoportok
MNL OL	1	243,48	XXVI.
MNL BKML	–	–	–
MNL BaML	–	–	–
MNL BéML	–	–	–
MNL BAZML	–	–	–
MNL CSML	1	12	IV.
MNL FML	–	–	–
MNL GYMSML Győr	22	405,12 (további 125 ifm bértárolt irat)	XXIX., XXX.
MNL GYMSML Sopron	–	–	–
MNL HBML	–	–	–
MNL HML	–	bértárolt iratokból 1102 ifm	–
MNL JNSZML	4	12,57	XXIII.
MNL KEML	2	55	XXIII., XXIV.
MNL NML	–	–	–
MNL PML	–	–	–
MNL SML	43	346,01	XXIII.
MNL SZSZBML	2	12,02	XXXVII.
MNL TML	–	–	–
MNL VaML	–	–	–
MNL VeML	3	33,45	XXIII., XXV.
MNL ZML	1	45	XXIX.
MNL összesen	79	1164,65 (továbbá 1127 ifm bértárolt irat)	IV., XXIII., XXIV., XXV., XXVI., XXIX., XXX., XXXVII.

III. 7. Segédletkészítés

Az MNL intézményei középtávú szakmai célkitűzéseinek megfelelően 2016-ben is nagy hangsúlyt fektetnek a segédletkészítésre, amely elsősorban a korábbi években megkezdett munkák és tendenciák folytatását jelenti. A fejlesztési lehetőségekhez a 2013-ban befejezett e-levéltár projekt jelentett nagy segítséget, amely során számos olyan alkalmazás, illetve szakmai munka (Név-tér, adatbázis sémák, illetve a sémákra épülő adatbázisok, AdatbázisokOnline stb.) készült el, amelyek újabb irányokba vitték az adatbázisainkkal kapcsolatos munkálatokat. A fejlesztések 2014-ben és 2015-ben az MNL megyei tagintézményeiben is megtörténtek, egyben előkészületek történtek arra is, hogy az MNL tagintézményeinek adatbázisai azonos adatbázis sémákba rendezetten, egy

felületen jelenjenek meg. A fejlesztés másik ága, a nyilvántartásra és tájékoztatásra egyaránt használható ScopeArchiv volt. Az Adatbázisok online valamint a ScopeArchiv egyaránt alkalmas különféle segédletek kezelésére és nyilvánossá tételére. A két rendszer közötti különbség általában úgy írható le, hogy amíg a ScopeArchive az egyszerűbb (jegyzékek, lajstromok, regeszták) publikálásra alkalmasabb, addig az Adatbázisok online felülete az összetett, bonyolultabb névtér alkalmazásokhoz kapcsolódó adatbázisok rögzítését és publikálását teszi lehetővé. Mindkettő nagy előnye, hogy – amennyiben rendelkezünk megfelelő sémával és feltöltő felülettel – az adatbázisok adatai külön beruházás nélkül adminisztrálhatók és tehetőek publikussá. E két rendszer felhasználását a korábbinál nagyobb hangsúllyal tervezzük bevezetni az MNL összes tagintézményében annak érdekében, hogy az eddig papíralapú vagy lokálisan használható segédletek nagyobb publicitást kapjanak, és a felhasználók/kutatók jóval gyorsabban és egyszerűbben férjenek az iratanyaghoz. Az elkészülő segédletek publikálását így részben a ScopeArchiv (lajstrom, jegyzék, regeszta, repertórium), részben a rendelkezésre álló sémák tekintetében az Adatbázisok online útján oldjuk meg. A segédletkészítés tekintetében követtük azt a két évre visszamenő gyakorlatot, hogy a 10/2002. NKÖM valamint a 27/2015. (V. 27.) EMMI rendelet értelmében a nyilvántartással kapcsolatban elvégzett feladatokat (köztük a raktári jegyzékeket) a levéltári nyilvántartások közé soroltuk. A fenti változások következtében a segédletkészítés témakörében értelemszerűen a darabszintű segédletekről számolhatunk be elsődlegesen. A 2016. évi segédletkészítési munkálatok az MNL által létrehozott külső kapcsolatok és projektek jegyében a reformáció 500. évfordulójához, valamint az I. Világháború hősi halottainak feltárásához fűződnek.

Az MNL 2016. évi levéltári segédletkészítési terve:

Darabszintű segédletek:

- jegyzék, repertórium és más tematikus segédlet készül 1769,87 ifm terjedelmű levéltári anyaghoz,
- lajstrom készül 55,15 ifm, 500 felvétel terjedelmű levéltári anyaghoz,
- adatbázis készül mintegy 126 554 rekord mennyiségben, illetve 278,47 ifm, 10 tekercs mikrofilm terjedelmű levéltári anyaghoz,
- regeszta készül 3,55 ifm terjedelmű levéltári anyaghoz.

Repertórium

Hagyományos repertóriumot a Hajdú-Bihar Megyei Levéltár készít, amely során a teljes hajdúböszörményi fióklevéltár iratanyagát ismerhetjük meg. A Somogy Megyei Levéltár a Somogy Megyei Tanács VB Művelődési Osztálya iratanyagát dolgozza fel repertóriumban.

Jegyzék

Folytatjuk az Országos Levéltárban a helytartótanácsi levéltárakban található iratanyagokról, illetve tervekről és térképekről készített jegyzéket.

Lajstrom

A protestáns egyházak oktatási tevékenységének megismerését célozza meg a Bács-Kiskun Megyei Levéltár, ahol a kiskunhalasi református iskolák és önképzőkörök iratait dolgozzák fel, míg a világháborúhoz köthető iratok feldolgozását a Veszprém és Zala Megyei Levéltárak fogják elvégezni. A Győr-Moson-Sopron Megyei Levéltár Győri Levéltára, a Fejér Megyei Levéltár, a Veszprém Megyei Levéltár és a Zala Megyei Levéltár megyei, járási és városi szintű közigazgatási egységeik iratairól készít lajstromot. A szocialista korszak megyei vezető testületeinek és igazságszolgáltatási iratanyagának közzétételét, megyei és városi Végrehajtó Bizottsági iratok lajstromozását a Győr-Moson-Sopron Megyei Levéltár Győri Levéltára végzi a megyében található különféle szintű bíróságok feldolgozásával. A megyei levéltárakban található családi iratanyag feldolgozását, hozzáférhetőségének megnövelését szolgálják azok a lajstromok, amelyek a Bács-Kiskun Megyei Levéltárban és a Veszprém Megyei Levéltárban készülnek. A közigazgatás és a családi levéltárak határmezsgyéjén mozog a vármegyei tisztviselők által hátrahagyott iratgyűjtemények feldolgozása is, amelyekhez a Hajdú-Bihar Megyei Levéltárban készítenek lajstromot. A megyei levéltárakban megtalálható helytörténeti, térképészeti, földhivatali források mind a helytörténezszekek, mind pedig az állampolgárok részéről fokozott érdeklődésre tartanak számot. Ezt az igényt elégítik ki a Bács-Kiskun Megyei Levéltár és a Győr-Moson-Sopron Megyei Levéltár Győri Levéltárának munkatársai az általuk elkészítendő lajstromokkal. Hasonló célokat szolgál a Veszprém Megyei Levéltár és a Zala Megyei Levéltár által feldolgozott nemességi és katonaaállítási iratok lajstromai is. A Tolna Megyei Levéltár az őrizetében lévő vegyes iratokról készít lajstromot. A könyvtárak mellett sok levéltár is őriz különleges forrástípusokat, mint például fényképek és plakátok. A megyei levéltárak közül a Csongrád Megyei Levéltár és a Veszprém Megyei Levéltár dolgozza fel ezeket a forrásokat lajstromok segítségével. A Veszprém Megyei Levéltár az általa megőrzött digitális felvételekről készít lajstromot, melyet a „Veszprémi Kaleidoszkóp” projekt keretein belül egészíti ki az eddig is rendelkezésre álló helytörténeti gyűjteményt.

Regesztza

A megyei levéltárak egyik igen fontos feladata a vármegyei közgyűlési jegyzőkönyvek és iratok feldolgozása. E célból készít regesztákat a Csongrád Megyei Levéltár, a Győr-Moson-Sopron Megyei Levéltár Győri Levéltára, valamint a Komárom-Esztergom Megyei Levéltár. Szintén regeszták formájában dolgozza fel a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár a vármegyei nemesítési és nemességigazolási iratokat. A Zala Megyei Levéltárban folytatódik a zalavári és kapornaki konventek hiteleshelyi levéltára okleveleinek regesztázása.

Adatbázis

A MNL tagintézményeiben 2016-ben építeni tervezett adatbázisok tekintetében – az MNL kutatási programjainak és a munkatervi irányelveknek megfelelően – meghatározó hangsúlyt kaptak a reformáció 500. évfordulója (2017) kapcsán, valamint az I. világháború tematikájához kapcsolódóan megkezdett adatbázisok. A REFO500 projekt kapcsán széleskörű adatbázis-építés veszi kezdetét a 2016. évben. A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár folytatja az Abaúj vármegyei prédikátorok adatbázisának fejlesztését, illetve a Zemplén vármegyei iratanyagban a reformációra és a protestáns egyházakra vonatkozó adatgyűjtést végez. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár ehhez hasonlóan a vármegyei jegyzőkönyvekből készít tematikus adatbázist. A Tolna Megyei Levéltár különböző tankerületi iratanyagok felmérésével járul hozzá a reformáció 500. emlékévének előkészületeihez. Az Országos Levéltár kapcsolódva az országos projekthez az emlékbizottság támogatásával megkezdte az 1526 és 1550 közötti iratanyag feltárását, digitalizálását

és adatbázis építését. Emellett a levéltár munkatársai egy alprojekt keretein belül a szabad királyi városok felekezeti váltásával kapcsolatos iratokat tárják fel a szomszédos országok levéltáraiból. A megyei tagintézményekben található anyakönyvi másodpéldányok kiváló alapot nyújtanak ahhoz, hogy a világháború hősi halottairól egy összesített adatbázist készíthessünk. A Békés Megyei Levéltár, a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár, a Fejér Megyei Levéltár, a Hajdú-Bihar Megyei Levéltár, a Komárom-Esztergom Megyei Levéltár, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár, a Tolna Megyei Levéltár, a Veszprém Megyei Levéltár valamint a Zala Megyei Levéltár az I. és a II. világháború hősi halottak adatbázisával csatlakoznak az eddigi feltárásokhoz, illetve szerkesztik a már elkészült adatbázisaikat. A II. világháború eseményeihez kapcsolódva is megemlíthetjük a 2013-ban megkezdett kutatási feladatokhoz kapcsolódó földbirtok-politikai adatbázist, aminek a további építését végezzük az Országos Levéltárban a Földművelésügyi Minisztérium iratanyagában. Szintén ezekhez a történeti eseményekhez csatlakozik a lengyel menekültekről már megkezdett adatbázis folytatása, amit a Varsói Magyar Kulturális Intézzel való együttműködésben készítünk. A II. világháború befejezésének évfordulója kapcsán a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár és a Veszprém Megyei Levéltár a megye területén lévő különböző települések hadigondozási iratait dolgozza fel, amihez kapcsolódik az Országos Levéltár által építendő adatbázis. A fenti évfordulókon kívül a Nemzeti Emlékezet Bizottsággal kötött együttműködési szerződés alapján folyik levéltári feltáró munka az MNL szinte összes intézményében. A feltárás célja elsődlegesen a kommunista igazságszolgáltatási szervek iratanyagának feltárása.

A megyei levéltárakban igen hangsúlyos elemként folytatott tevékenység az archontológiai/közigazgatás-történeti adatbázisok építése. A Veszprém és a Zala Megyei Levéltár kiemelkedő teljesítményt nyújtottak az elmúlt években ezen a területen, és 2016-ban ezt a feldolgozást folytatják. Ehhez a kezdeményezéshez csatlakozott a Békés Megyei Levéltár, ahol 2016-ban kezdik meg az archontológiai adatbázis elkészítését. A megyei iratanyagban bőségesen található archontológiai adatok közül a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár az iparkamarák személyzetének feltárását folytatja. Az Országos Levéltárban folytatják az abszolutizmus kori személyügyi nyilvántartási iratok adatbázisba történő rögzítését, egyben elkészítik az ilyen adatbázisok rögzítését elősegítő adatbázis sémát és feltöltőfelületet az Adatbázisok online felületére. A közigazgatás-történet és a családtörténet határmezsgyéjén található forrástípus a választási névjegyzék. Az 1848–49. évi forradalom és szabadságharc közelgő 170. évfordulójára készülve megkezdjük az Országos Levéltárban lévő 1848. évi választási névjegyzékek feldolgozását.

A családtörténeti kutatás még mindig a levéltárak kutatótermi szolgáltatásainak egyik legfontosabb szegmense. A kutatók nyomása főként az egyházi anyakönyvek kutatását könnyebbé és gyorsabbá tevő szolgáltatásokra ösztönözte a levéltár munkatársait. Az Országos Levéltár korábbi anyakönyvi adatbázisát fejleszti tovább, hogy a 2015-ben digitalizált forrásokhoz könnyebben lehessen hozzáférni. A kutatók gyors tájékoztatását, egyben az iratanyag állományvédelmét is szolgáló adatbázisokkal ezt a mind élénkebb érdeklődést szolgáljuk ki: a címeresleveleket tartalmazó adatbázist még tovább kívánjuk fejleszteni. A 2013-ban elnyert NKA támogatás segítségével elkezdett munkát folytatják az Országos Levéltár munkatársai további címereslevelek feldolgozásával, valamint ugyanebben a sémában (folytatva a tavaly megkezdett munkát) további köteteket dolgoznak fel a Habsburg-kori Erdélyi (Nagy)Fejedelemség királyi könyveinek sorozatában. Az adatbázis fejlesztésével együtt folytatják a kötetekben jelzett ügyiratok kikeresését és ellenőrzését.

A családtörténet mellett a településtörténet a kutatók által leginkább érdeklődésre számot tartó terület. A településtörténet egyik legfontosabb forrásai az összeírások sorozatai. Az Országos Levéltárban található országos jelentőségű conscriptiok feldolgozását már megkezdték. Ebben az évben ezt a munkafolyamatot folytatják a dikajegyzékek adatbevitelével, amelyet a 2014-ben továbbfejlesztett Névtérrel kötnek össze. Hasonló jellegű források feldolgozását végzi a Veszprém Megyei Levéltár a nemesek összeírásainak feldolgozásával. Az összeírásokkal kapcsolatos adatbázisok tömegessé tételét és összeköthetőségét szolgálja az összeírásokra kidolgozott

adatbázisséma, amelynek véglegesítése és a feltöltő felület elkészítése szintén 2016-ra várható. Ezen kívül még a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár az újoncállítási lajstromokat dolgozza fel adatbázisban.

Az Országos Levéltár az országos tendenciát követve OTKA pályázat (K 105886) segítségével végezte a kataszteri felmérés térképeinek és iratainak forrásfeltárását. Részben ehhez kapcsolódik a megyei tagintézményekben őrzött kívánt térképek és iratok adatbázisban történő feldolgozása (pl. a Csongrád Megyei Levéltárban). A térképek adatbázisához kötődik a megyei levéltárakban igen jelentős mennyiségben található építésügyi iratok adatbázisai. E témakörben a Csongrád Megyei Levéltár, a Győr-Moson-Sopron Megyei Levéltár Soproni Levéltára, illetve a Somogy Megyei Levéltár épít adatbázist. A Zala Megyei Levéltár a kataszteri iratok feldolgozásához hasonlóan több feudális és polgári kori fondból gyűjtötte ki az elmúlt években azokat az adatokat, amelyek a jelzett időszakban mutatják a zalaegerszegi lakóházakat és tulajdonosaikat. A „*Házak és háztulajdonosok Zalaegerszegen 1800–1857*” projekt folytatását tervezik e levéltár munkatársai. A Veszprém Megyei Levéltár hasonló alapokon kezdett hasonló vállalkozásba.

A megyei tagintézményekben hagyományos feldolgozási forma volt az ún. tematikai feltáró cédulák készítése, amelyek elsődlegesen a helytörténeti kutatásokat támogatták. E cédulák adatbázisban történő feldolgozását folytatja a Veszprém Megyei Levéltár, utóbbi az ún. „*Veszprémi Kaleidoszkóp*”-projekt keretein belül. Ez utóbbi feldolgozás az Oral History módszerét is használja.

A testületi jegyzőkönyvek adatbázisai a központi, regionális és helyi szervek legfontosabb iratsorozatainak feldolgozását célozzák meg. A megyei tagintézmények közül a Zala Megyei Levéltár egy több éve folyó program keretében szisztematikusan végzi a 20. században keletkezett testületek (pl. párt, tanács, képviselő-testület, közgyűlés), különböző közigazgatási szinteken (megye, járás, város, község) keletkezett jegyzőkönyvei napirendi pontjainak adatbázisba rendezését. 2016-ban ezt a munkát folytatják a levéltár munkatársai. A megyei levéltárakban folytatott munkákhoz hasonlóan az Országos Levéltárban is folyik a központi testületek jegyzőkönyveinek feldolgozása. A tagintézmény munkatársai az 1867 és 1944 közötti minisztertanácsi jegyzőkönyvek adatbázisban történő rögzítését, valamint az eddig elkészült adatbázis ellenőrzését, hibajavítását, esetleges kiegészítését folytatják. A feladat elvégzését követően az adatbázis képállománnyal együtt publikálhatóvá válik. A vármegyei intézmények, a szocialista kor megyei valamint a települési önkormányzatok jegyzőkönyveinek adatbázisban történő feldolgozását tervezi a Csongrád Megyei Levéltár, a Komárom-Esztergom Megyei Levéltár és a Somogy Megyei Levéltár

A családi levéltárak egyik jellegzetes irattípusa a levelezés, amely a politikai élethez épp úgy jelentős forrásként szolgál, mint a magánélet mindennapjaihoz. Ehhez az irattípushoz készülnek adatbázisok a missilis-séma és feltöltő felület felhasználásával (Adatbázisok online) az Országos Levéltárban részben a Szepesi Kamara iratanyagában, részben a Rákóczi-család iratanyagában, valamint e sémában készít további adatbázisokat a Hajdú-Bihar Megyei Levéltár.

A levéltárak elfeledett irattípusai a fotók gyűjteménye. Ez annak ellenére igaznak tekinthető, hogy e források bemutatásával jóval ismertebbé tehetők a levéltárak és iratanyaguk. A Békés Megyei Levéltár e forrástípus feldolgozását tűzte ki célul maga elé, azok adattartalmának adatbázisban való rögzítésével. Az Országos Levéltár NKA támogatást nyert a helyismereti vonatkozású gyűjteményei internetes közzétételének továbbfejlesztésére (kataszteri térképek, Térkép- és Tervtár, fotódokumentumok Hungaricana Közgyűjteményi Portálon történő publikációja). A Térkép- és tervtári adatok aktualizálása a Hungaricana portálon főként informatikai fejlesztéseket jelent, ellenben a fotódokumentumok adatainak publikálása annál több levéltárosi feladatot. Az OL előzetes felmérések alapján mintegy 100.000 db fényképpel rendelkezik a levéltári anyagban szétszórtan. Ebből a legtöbb, kb. 60.000 db a Magánlevéltárak, gyűjtemények és gazdasági szervek (MGYG) főosztályán található (P, R Z szekció, XXIX fondfőcsoport). Az elnyert projekt keretében

a fényképek teljes körű feltérképezése, és nyilvántartó rendszerünkben (ScopeArchive) történő leírására (kb. 20.000 rekord), továbbá egyik legnagyobb összefüggő gyűjteményünk (P 240: Festetics család, Fényképek) mintadigitalizálására vállalkozunk.

A megnövekedett ügyfélszolgálati igény hatékony elvégzése érdekében a Tolna Megyei Levéltár adatbázis készítését kezdi meg a közjegyzői iratok tekintetében. A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár az árvaszéki, a Csongrád Megyei Levéltár ügyészégi iratokat dolgoz fel, míg az Országos Levéltár munkatársai a kutatókkal együttműködésben a miniszterelnökség Nemzetiségi és kisebbségi osztályának iratait teszik közzé adatbázisban. Az egyesületekkel kapcsolatban régi igény, hogy a központi nyilvántartás adatait könnyebben lehessen kutatni, erre az igényre kezdi meg az Országos Levéltár az egyesületi adatbázis építését.

Az adatbázisok esetében fontos szakmai teendő az adatbázisokhoz megfelelő sémákat készíteni, hogy ezek segítségével az egyes forrástípusok egységes rendszerben rögzíthetők legyenek, és az informatikai háttér biztosítva legyen ahhoz, hogy gyorsan, a nemzetközi szabványok szerint tudjunk újabb feldolgozásokat végezni. Az MNL-en belül az Országos Levéltárban indultak meg még korábban e probléma megoldását célzó munkálatok, melyeket 2015-ben is folytatunk. Az eddig elkészült adatbázissémák (missilis, térképek, címereslevelek, testületi jegyzőkönyvek stb.) mellett az összeírás és az archontológia/személyi nyilvántartások adatbázisséma kidolgozását végezzük el részben OTKA pályázat támogatásával. Az adatbázisok jobb használhatósága, az itt előforduló személy-, hely- és tulajdonnevek azonosítása, egységes kezelése érdekében 2015-ben kerül sor a 2014-ben fejlesztett új Névtér tesztelésére, valamint az Adatbázisok online feltöltő felületeihez történő kapcsolására. Ennek az alkalmazásnak a bevezetése a történeti okok miatt oly gyakran változó közigazgatási rendszerek és helynevek kezelésében óriási segítséget jelent az MNL összes tagintézménye számára. A Névtér adatbázis kiterjesztése a már fejlesztett adatbázisokra és az adattartalom állandó javítása és bővítése folyamatos feladatot jelent a levéltárak munkatársainak. Ezek a munkálatok jelentős támogatást nyújtanak a megyei tagintézmények hasonló jellegű adatbázisainak építésében, illetve a gyors, az intézmény által költséghatékonyan kezelt adatbázisok publikálásában.

Tematikus segédlet

A tematikus segédletek körében főként a REFO500 projekttel, a NEB és az MNL által kötött együttműködés, valamint az I. Világháborúval kapcsolatos adatgyűjtéseket tervezték a levéltárak. A reformációval kapcsolatos iratok kigyűjtését főként a Bács-Kiskun Megyei Levéltár és a Tolna Megyei Levéltár, az I. világháborúval kapcsolatos iratgyűjtéseket a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár, a Csongrád Megyei Levéltár, a Győr-Moson-Sopron Megyei Levéltár Győri Levéltára, valamint a Veszprém Megyei levéltár végzi. A Komárom-Esztergom Megyei Levéltár a Nyitrai Állami Levéltár Komarnoi (Komáromi) Fióklevéltára anyagának feldolgozását végzi együttműködés keretében. A Nemzeti Emlékezet Bizottsága projektjével kapcsolatban a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Levéltár és a Heves Megyei Levéltár tervez adatgyűjtést.

III. 8. Kutató- és ügyfélszolgálat

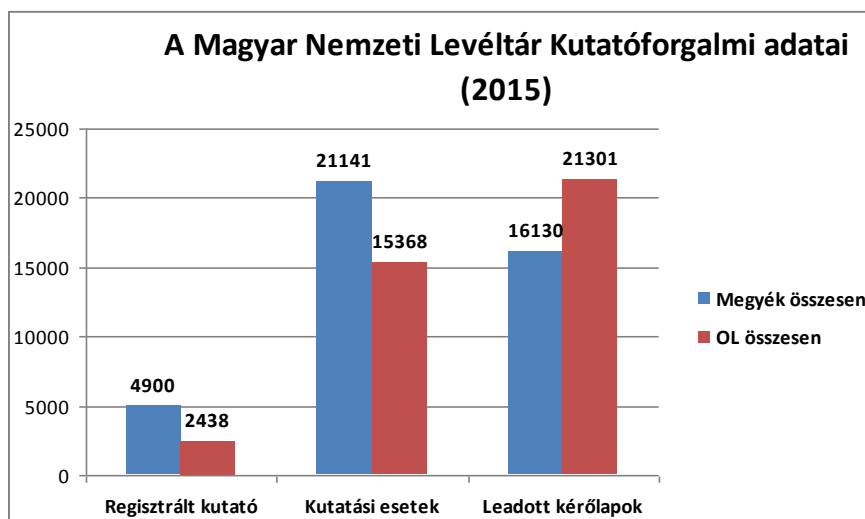
A Magyar Nemzeti Levéltár a 2016. év során is elkötelezetten törekszik arra, hogy kutatóival való viszonyát a „szolgáltató levéltár” elvei alapján eredményessé és kétoldalúvá tegye. Feladatunk kettős: a jogszabályok által meghatározott tradicionális ügyfél- és kutatószolgálati tevékenységek hatékony ellátása, valamint a rendelkezésre álló új informatikai és kommunikációs megoldások alkalmazása.

A kutatószolgálat elsődleges szerepe, hogy a levéltári anyagot a kutatók és az ügyfelek részére

hozzáférhetővé és kutathatóvá tegye, még hozzá nemcsak hagyományos formában, papír alapon, hanem egyre nagyobb mértékben digitális formában is. Célunk, hogy az iratanyag hozzáféréseinek megkönnyítésével lehetőség szerint új kutatói közönséget szólítsunk meg, illetve a meglévő kutatóink elégedettségét növeljük.

Klasszikus kutatószolgálati munkánk a bel-és külföldi kutatók regisztrálása, tájékoztatása és iratanyaggal való ellátása. A kutatószolgálaton dolgozó munkatársak nemcsak személyesen, hanem telefonon és emailben is tájékoztatják a kérdésekkel hozzájuk forduló kutatókat, érdeklődőket. A kutatószolgálat közvetíti a kutatók felé a reprodukciós szolgáltatásokat (mikrofilm, fénymásolat, digitális másolat), illetve intézi a kutatói megrendelésekkel kapcsolatos ügyintézését. A tagintézmények kutatószolgálati közreműködnek különféle állampolgári ügyekben (építési-, munkaviszony igazolási- és gyámügyek) és hivatalos szervek (földhivatali, önkormányzati, hatósági, jogszolgáltatási szervek) megkereséseinek teljesítésében. Az elmúlt évben a tömegesen beérkezett hadigondozási járadékkérelmek intézése jelentette a legnagyobb kihívást az egyes intézmények számára.

Az MNL kutatószolgálatain az 2015. évben 7 338 kutatót regisztráltak, akik közül külföldi volt 598. Ez idő alatt 36 509 alkalommal keresték fel kutatók az Országos Levéltár és a megyei tagintézmények kutatótermeit, és összesen 37 431 kérést adtak le. A 2016. évben a tavalyihoz hasonló forgalomra számítanak az Országos Levéltár és a megyei tagintézmények kutatótermei, ha a folyamatos kutatószolgálati munkát nem befolyásolják negatív külső körülmények (például költözés miatti hosszabb kényszerű zárvatartás).

Mint a diagram adataiból kitűnik, az MNL kutatóforgalmában meghatározó szerepe van az Országos Levéltárnak, mely a kutatók egyharmadát, a kutatási esetek több mint 40%-át, míg a kéréseknek a többségét, 57%-át adta az elmúlt évben.

Az előző évekhez hasonlóan, 2016-ban is kiemelt hangsúlyt fektetnek kutatószolgálataink a kutató – és ügyfélszolgálati feladatok pontos, szakszerű ellátására, figyelembe véve a vonatkozó jogszabályokat, belső utasításokat és a határidőket. *Kiemelt feladatunk a kutatótermeink működési folyamatainak racionalizálása, a szolgáltatások látogatóbaráttá alakítása.*

Az MNL kutató-és ügyfélszolgálatának az 2016. évi tervében a következők a legfontosabb stratégiai területei:

III.8.1. Infrastrukturális adottságok felmérése

A 2015. évi NKA pályázatnak köszönhetően két új kutatóterem is átadásra került a tavalyi évben (a Heves Megyei Levéltár, valamint a MNL OL Hess András téri kutatója), a Somogy megyei 2016-ban megvalósul, egy másik pedig új épületbe költözve megújult (a Nógrád Megyei Levéltár kutatóterme), ennek ellenére számos tagintézmény küzd továbbra is alapvető infrastrukturális problémákkal. A legtöbb tagintézményben az ügyfélszolgálati helyiségek, kutatótermek nem akadálymentesítettek, több kutatóteremben még mindig elavult a bútorzat és a technikai felszerelés. A tagintézmények között nagy különbség van az infrastrukturális háttér, ezen belül különösen informatikai adottságok, számítógépekkel való ellátottság tekintetében. Az Országos Levéltár mindhárom kutatótermében ingyenes wifi áll előző évtől a kutatók rendelkezésére, de ez a kedvező internet elérhetőség országosan még korántsem vált általánossá.

Az anyakönyvi kutatás súlypontja az Országos Levéltárban továbbra is az óbudai kutatóteremben maradt, bár a kutatók egy része a tavaly nyáron átadott Hess András téri digitális kutatótermet használja. A többség megszokta az óbudai környezetet és kiszolgálást, s nem „pártolt át” a Hess téri kutatóba azért sem, mert elektronikusan még nem teljesen elérhető az anyakönyvi adatbázis képanyaga a tárolókapacitás hiánya miatt. Az óbudai kutatóterem számítógép-állománya részben szűkös, részben elavult, felújításra és bővítésre szorul. A népszerű digitális anyakönyvi adatbázist sokan kutadják, ezért itt különösen gyakori a kényszerű sorszámhúzás és a számítógépre való várakozás. A digitalizált anyakönyvi adatbázisból (elektronikus SDB-ből) pedig egyelőre az MNL egyetlen kutatóterme, az óbudai kutatója adhat ki digitális és papíralapú másolatokat. Van olyan tagintézmény, ahol a kutatóban mindössze egy számítógép áll a kutatók rendelkezésére. Ezen a helyzeten a KÖFOP projekt keretében tervezünk jelentősen változtatni. A tagintézményi hálózat kutatótermei infrastrukturális felmérése és a szükséges fejlesztések tervezése elodázhatatlan feladat. Ha a fejlesztés megvalósul, fontos hozadéka lesz a digitális kutatás további erősödése. A 2016. évben pontos felmérést kell készíteni az infrastrukturális adottságokról, figyelemmel a korszerű elektronikus kutatószolgálat igényeire és a digitális szolgáltatásokhoz szükséges infrastrukturális háttérre, eszközökre.

III.8.2. Elektronikus szolgáltatások bevezetése, illetve bővítése

III.8.2.1. Kutatói nyilvántartások, elektronikus regisztráció, online kérés

Az Elektronikus Levéltári Portál és a Scope, ScopeQuery által megvalósuló alkalmazások (elektronikus regisztráció, kutatási kérelem, elektronikus kéréslap, másolat megrendelés és tárhely szolgáltatás, online kérés) az információs társadalom követelményeinek megfelelő szolgáltatásokat képesek teremteni megfelelően biztosított működés esetén. A kutatószolgálatok kiemelt stratégiai területe a ScopeArchív és ScopeQuery, valamint az ELP elektronikus szolgáltatásainak teljes körű alkalmazása. Az Országos Levéltár kutatószolgálat a Scope nyilvántartási programot – a jogszabály által előírt nyilvántartási kötelezettségnek eleget téve – a kutatótermi folyamatokhoz kapcsolódva (regisztráció, kérések és kutatási esetek rögzítése) már két éve használja. A következő lépés az elektronikus szolgáltatások bővítése terén az online kikérés bevezetése, 2016. évi feladat az erre való felkészülés és az előkészítés. Mivel a magas színvonalú szolgáltatások biztosítását nemcsak a fentebb említett infrastrukturális akadályok, hanem a support szerződés hiánya is akadályozza, 2016-ban is tervezünk mindkét területen előrelépést. Csak ezeknek a problémáknak a leküzdése után kezdődhet meg az elektronikus kutatószolgálat alkalmazásának előkészítése a megyei tagintézményekben.

III.8.2.2. Családkutatás és az anyakönyvi adatbázis

2016-ban tovább fogjuk erősíteni a digitális kutatás szerepét, elsősorban az anyakönyvi kutatás területén. A kutatótermekben szolgáltatott elektronikus adatbázisok és segédletek közül jelentőségét tekintve kiemelkedik az anyakönyvi adatbázis, melynek folyamatos és széles körű közzététele nagy fejlődést jelent a családkutatók számára. A tagintézménynek és maguknak a kutatószolgálatoknak is ösztönző feladata van: fontos, hogy a családkutatás lehetőségét a megfelelő hivatalos csatornákon és kommunikációs tevékenységgel hangsúlyozzák. Emellett fontos, hogy a kutatók, köztük a családkutatók számára többféle formában is módszertani segítséget nyújtsanak.

Tapasztalatunk szerint az anyakönyvi adatbázis használata egyre népszerűbb, s a családkutatást folytatók aránya is nő. Emiatt a kutatótermi számítógépet igénybe vevők száma is növekszik.

A 2016. évben tovább folytatódik a digitális képállomány kutatói hozzáféréseinek bővítése. Az adatbázis bővülésének és egyre több helyről való elérésének köszönhetően folyamatosan közelebb kerülünk ahhoz az ideális állapothoz, hogy genealógiai kutatást életkortól és lakóhelytől függetlenül bárki végezhesen. Az MNL tagintézményi hálózatában ezen a téren újabb nagy lépést jelenthetne ennek az alkalmazásnak a biztosítása a megyei fióklevéltárakban is.

III.8.3. Az online kommunikáció fejlesztése

Az MNL gyűjtőportálján folytatjuk a kutatással összefüggő tartalmak ellenőrzését és frissítését. Célunk, hogy az új honlapon a levéltári kutatásról hiteles, hasznos, naprakész információt tegyünk közzé közérthető formában. A kutatói igényeknek megfelelően, a nem mindenki számára közérthető és követhető, túl hosszú, és jogi nyelvezetet követő szabályzatok fölé/elé rövidebb, egyszerűbb és praktikus tanácsokat tartalmazó útmutatást készítünk.

Az illetékes kutatószolgálatoknak a különböző szabályzatokat, segédanyagokat és nyomtatványokat interneten keresztül elérhetővé, illetve feltölthetővé kell tenniük. Az Országos Levéltár és a megyei tagintézmények honlapjukon, valamint hírlevelek küldésével folyamatosan aktualizálni fogják a kutató- és ügyfélszolgálattal kapcsolatos információkat.

Az Aktakaland az Országos Levéltár kutatóinak blogja, ahol az olvasók a levéltári kutatással kapcsolatos ismereteket érhetnek el közérthető formában. 2016-ban folytatjuk a kutatók érdeklődésére számot tartó kutatási témák feldolgozását. Az *Aktakaland* látogatottsága azt igazolja, hogy sikeresen pozicionálta magát, és nemcsak elérte a célközönséget, hanem meg is találta az igényeit. 2016-ban havonta átlagosan minimum egy blogbejegyzést fogunk közzétenni, s a bejegyzéseket új témákkal bővítjük.

III.8.4. Kutatói szokások elemzése és a kutatószolgálati stratégia kidolgozása

Az MNL 2015-ben általános, az egész intézményi hálózatra kiterjedő, online kutatói felmérést készített, aminek kérdőíve az MNL gyűjtőportálján volt elérhető, s a felmérés 2015 decemberében zárult. A felmérés előnye, hogy több száz mintán alapján értékelhetjük az MNL szolgáltatásait, és kaphatunk visszacsatolást a munkánkról.

Az adatok feldolgozására és elemzésére 2016 elején kerül majd sor. Az adatok és a tapasztalatok összegzése révén a jövőbeli fejlesztések irányát meghatározó támpontokat is kijelölhetünk. A leszűrt tanulságok és tapasztalatok figyelembe vételével elkészítjük a levéltár modern kutatószolgálati stratégiáját, ami a 2016-os év egyik fontos feladata. A kutatószolgálati stratégia kidolgozása – szükséges infrastrukturális fejlesztéssel együtt – megteremti az alapot az egységes és hasonló színvonalú szolgáltatások bevezetésének.

III.8.5. Tudásmegosztás és hálózatépítés

A tagintézmények, illetve azok kutatószolgálatai közötti tudásáramlás biztosítása nemcsak a munkatársak, hanem a kutatók érdeke is. Az MNL-en belül egy jól működő hálózat megszervezése és létrehozása az intézmény magas hozzáadott értéke lehet. Az egyes források nemzeti levéltári kontextusban történő értelmezése lehetőséget nyújt a közös kapcsolódási pontok felfedezésére. Ezek az összefüggések teljesebbé tehetik mind a köztörténetre és a személyes történetekre vonatkozó kutatásokat. Az intézmény kutatószolgálatai a Co:op (teljes nevén: Creative Europe Culture: Community as Opportunity – Creative archives' and users' network) projekt keretében részt vesznek a Levéltári Tudásközpont kereteinek kialakításában és üzemeltetésében.

III. 9. Tudományos munka, konferenciák, kiadványkészítés, kiadói tevékenység

Az MNL központi és megyei tagintézményeiben az általuk őrzött irattanyaggal kapcsolatos levéltári alaptevékenységek mellett több évtizedes hagyományokkal rendelkező tudományos kutatómunka és szisztematikus kiadvány-készítési tevékenység zajlik. Az MNL 2015-ben elfogadott Középtávú Tudományos Terve kiemeli, hogy a tudományos munka az MNL számára nemcsak törvény által előírt kötelező alapfeladat, hanem azon túl potenciális kitörési lehetőség is. A központi és megyei tagintézmények éppen ezért a rendkívül megnövekedett feladataik mellett is kiemelt stratégiai célként kezelniük a történeti forráskutatást és -feltárást, az alapkutatásokon nyugvó tudományos művek elkészítését, publikálását. Elvárható, hogy az Országos Levéltár és a megyei tagintézmények egyfajta szakmai-tudományos műhelyként is funkcionáljanak. Ez azt jelenti, hogy az irattan és a levéltár-elméleti kérdések mellett a kutatónappal rendelkező munkatársaknak a történelem segédtudományaival, dokumentumkötetek kiadásával és/vagy történeti alapkutatással is foglalkozniuk kell. Tudományos munkájuknak összhangban kell lenniük a Tervben lefektetett alapelvekkel és az ott megfogalmazott követelményekkel.

Az MNL nagy hangsúlyt fektet arra, hogy az intézmény Középtávú Tudományos Tervében megfogalmazott célkitűzések a tagintézmények tárgyévi munkaterveiben is visszatükröződjenek, és az intézményi szintű tudományos munka irányát – a hagyományok és adottságok figyelembevételével – egységes szempontok alapján alakítsuk ki.

2015-ben az OL-ban és az SZKK-ban 88, a megyei tagintézményekben 145, tudományos munkát is végző levéltáros dolgozott. Az összesen 233 tudományos munkatárs közül a központban 35, a tagintézményekben 28 főnek van tudományos fokozata. A 2016-ra tervezett fokozatszerzési eljárások száma hét. A központi szervezeti egységekben 41, a megyei levéltárak munkatársai közül 101, összesen tehát 142 fő vesz igénybe kutatónapot 2016-ban. Az igénybe vehető kutatónapok száma az OL-ban 1586, a megyei tagintézményekben 3874, összesen tehát 5460 nap. A fenti számok is azt tükrözik, hogy a történeti segédtudományok és a történelem kutatásának terén az MNL rendelkezik az egész országot átfogó legjelentősebb, társadalmilag is jól beágyazott kutatói hálózattal.

A levéltárosok kutatási eredményeikről konferenciákon, papíralapú és elektronikus kiadványokon keresztül adnak számot 2016-ban is. E publikációk döntő része a levéltárak honlapján is nyomon követhető. Az MNL Kutatónap szabályzata értelmében a kutatónapot igénybe vevő munkatársaknak publikációs jegyzékeiket az MTA Magyar Tudományos Művek Tára internetes portálon is vezetniük kell.

Az MNL tagintézményei közötti tudományos együttműködés – amelyre korábban is voltak már regionális kezdeményezések – a jövőben lehetőséget teremt országos kutatási projektek elindítására. Erre kínálnak jó alkalmat 2016-ban az 1956-os forradalom és szabadságharc 60. évfordulójára szervezett levéltári programok, közös tudományos projektek, konferenciák, műhelybeszélgetések.

2016-ban a tudományos tevékenység során kiemelt figyelmet fordítunk az intézményi tudományos tevékenység hatékonyabb összehangolására és hasznosítására. Ennek érdekében adatbázis, egyfajta kataszter készül az MNL tudományos munkakörben dolgozó munkatársai kutatási területeiről, publikációiról. A levéltáros szakma társadalmi elismertségének növelése érdekében pedig különböző szakmai szervezetekkel együttműködve az MNL egy-egy munkatársának rendszeres havi vagy negyedéves alkalommal lehetőséget kívánunk biztosítani arra, hogy a Bécsi kapu téri épületben a kollégák és a nagyközönség előtt szóban is ismertessék kutatási eredményeiket egy mindenki számára nyitott rendezvény keretében.

A 2016. év kiemelt projektjeit emellett döntően az emlékévek határozzák meg. Ennek megfelelően 2016-ban az 1956-os emlékév adta feladatok kerülnek előtérbe, amelyhez kapcsolódóan mind az Országos Levéltár, mind a megyei tagintézmények vonatkozásában egységes szempontok szerinti rendszerváltozás előtti párt archontológia elkészítését tűztük ki célul. A forint bevezetésének 70. évfordulójára egy nagy ívű, a magyar pénztörténet egészére (Károly Róbert aranyforintjától napjainkig) koncentráló konferenciával és egy gazdagon illusztrált, de tudományos igényű képes kötet megjelentetésével emlékezünk meg. Különös hangsúlyt kell fektetni az évfordulós megemlékezésekhez fűződő magániratok lehetőség szerinti felkutatására. A kiemelt projektek között szerepel továbbra is az előző években napirendre került I. világháborús centenárium, valamint az ehhez kapcsolódóan tervezett veszteséglista-projekt. Már 2016-ban tervezendő és fontos munkatervi elfoglaltságot ró a tagintézményekre a 2017-es Reformáció Emlékév. A tárgyévben számolni lehet a Széchenyi Emlékévet érintően is jelentkező tudományos és szakmai programokkal. 2016-ra húzódik a 2015-ben már előzetes munkát adó Roma Projekt, amely a magyarországi roma közösségek legújabb kori társadalomtörténetére vonatkozó források feltárását, feldolgozását és közzétételét tűzte ki célul. Az MNL tervezi csatlakozását Hajdúnánás város kezdeményezéséhez, amely az 1916. őszi román katonai támadás következtében otthonukat elhagyó, és a mai Magyarország területén lévő települések lakói által befogadott mintegy 200 ezer erdélyi magyar menekült sorsára emlékezik.

Fontos cél, hogy lehetőség szerint mind időben, mind tematikában összehangoljuk az egyes tagintézmények éves tudományos-közművelődési rendezvényeit, levéltári napjait.

Az OL kiadványai között a periodikák meghatározó szerepet töltenek be. A papíralapú folyóiratok közül elsőként a 2015-ben mind külsőleg, mind tartalmilag megújult, jelenleg évente egyszer megjelenő *Levéltári Közlemények*et említjük meg. Az 1923 óta megjelenő folyóirat a magyar történész és levéltáros szakma egyik legelismertebb tudományos kiadványa. 2015-ben elindított megújulási folyamatának folytatása, széleskörűen ismert, nemzetközileg is jegyzett kiadvánnyá változtatása jó úton halad. A *Levéltári Szemle* az MNL OL, a Megyei és Városi Levéltárak Vezetőinek Tanácsa, valamint a Magyar Levéltárosok Egyesülete évente négyszer megjelenő, közös folyóirata, amely a levéltártudománnyal kapcsolatos szakcikkek mellett hírt ad a levéltáros szakma főbb eseményeiről, tudományos konferenciáiról és kiadványairól. A szintén évente négyszer megjelenő *Turult* a Magyar Történelmi Társulattal, a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társasággal közösen adja ki, a heraldika, a diplomatika, a szfragisztika és a genealógia eredményeinek bemutatására. A szerkesztőség az OL-ban működik, vezetője és tagjai egy része MNL munkatárs. Törekednek az utóbbi időben elért tudományos színvonal további emelésére. A magyarságtudományi forrásokat publikáló, a hungarológia vezető hazai műhelyei – a Balassi Intézet, az MNL, a Nemzetközi Magyarságtudományi Társaság és az Országos Széchenyi Könyvtár által kiadott *Lymbus* évkönyv elsősorban a külföldi hungarika-kutatások során felfedezett iratok, tanulmányok közlését tekinti feladatának az 1526–1918 közötti korszakból. A 2013-ban az MNL által alapított, 2014-től megjelenő *Catastrum* című évnegyedes folyóirat az egyetlen önálló országos periodika a katasztertörténeti kutatások eredményeinek publikálására. 2015-től kiadását a Földművelésügyi Minisztérium vállalta át.

Az *online* periodikák között először az évente hatszor megjelenő 20. századi forrásközlő folyóirat, az *ArchívNet* a legjelentősebb, amely 2011-ben formai és technikai szempontból egyaránt sikerrel újult meg. A tudományos igényű forrásközlések eredményeként a lap ma már elfogadott a szakmai világban, s a szerkesztőség ebben az évben is igyekszik a kitűzött követelményeknek megfelelni. Sajátos publikációként készül *A hét dokumentuma*, ami jelenleg az OL honlapjának része, de jellegét tekintve önálló szerkesztésű forrásközlő elektronikus folyóirattá is válhat. Az OL honlapjának átalakításával párhuzamosan törekszünk arra, hogy a lap – az *ArchívNet*hez hasonlóan – önállóvá váljon. Az OL eseményeit és a honlap aktuális híreit kéthetente megjelentető, és szintén elektronikus periodikának tekinthető MNL OL *Hírlevél* több mint 1700 címhez jut el.

Az egyedi kiadványok nagymértékben függenek a külső támogatásoktól, 2016-ban a következők szerepelnek a tervezett (támogatott) kötetek között:

- Az I. világháború és a gazdaság (forráskiadvány);
- Lengyel menekültek Magyarországon a második világháború idején (forráskiadvány);
- Hory András, a Magyar Királyság varsói követe (1935-1939) emlékiratai, lengyelül;
- Az Országos Levéltár erdélyi vonatkozású fondjai 1918-ig. I. kötet;
- Nagy Imre miniszterelnök kormánya (1953-1955) jegyzőkönyvei (Szerk. Baráth Magdolna);
- Dokumentumkötet az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárával közösen a csernobili katasztrófa 30. évfordulójára.

Az MNL megyei tagintézményei 2016-ban is hasznosítani kívánják a helytörténeti konferenciák megrendezésében szerzett több évtizedes gyakorlatukat. A tagintézményi munkatervük alapján a tárgyévben a 20 megyei levéltár összesen 37 tudományos konferenciát kíván megrendezni, amely rendezvényekre összesen kb. 3000 résztvevőt várnak. Mindez azt jelzi, hogy a megyei tagintézmények a továbbiakban is kiemelkedő szerepet kívánnak vállalni a helyi tudományos közéletben, a tudományos-ismeretterjesztő, kultúraközvetítő, értékteremtő tevékenységformákban, azok szakmai támogatásában.

A megyei levéltárak döntő része 2016-ban is meg kívánja rendezni az olykor több évtizedes múltra visszatekintő levéltári nap konferenciáit, amelyeknek tematikája az évfordulós megemlékezésekhez, illetve a helytörténet egy-egy témaköréhez kapcsolódnak.

Az MNL Bács-Kiskun Megyei Levéltára a XVII. Levéltári Napot tartja meg. Ennek tematikája: „Fejezetek Bács-Kiskun megye egészségügyéből”. Együttműködik továbbá Kiskunfélegyháza Város Önkormányzatának Kiskun Múzeumával egy 1956-os emlékülés szervezésében. Baranyában a Nyitott Levéltárak programsorozat keretében szervezik a 18. Levéltári napi konferenciát. Témája: „A reformáció évszázadai”. A Békés Megyei Levéltár a gyulai önkormányzattal és a gyulai Rendezvényszervező Nonprofit Kft.-vel közösen konferenciát tart „1566 – a gyulai vár ostromának históriája” címmel. Ezenkívül még az alábbi két konferenciát is megszervezik: „A könyves kultúra Gyulán” (a gyulai Mogyoróssy János Könyvtárral közösen); „A protestantizmus Békés megyei történetéről”. Amennyiben lesz rá anyagi fedezet, Csongrád megyében is megszervezik 2016-ban a megyei levéltári napokat. Az MNL Fejér Megyei Levéltára Esterházy László életútjáról, a második világháborúról és annak Fejér megyei következményeiről szervezne konferenciát, illetve arról, hogy mi a levéltár szerepe a közfeladatot ellátó szervek iratkezelésében. Győrben a magyar–csehszlovák lakosságcsereéről és 1956-ról emlékeznek meg, Sopronban pedig három, különböző tematikájú konferenciát és egy kutatási beszámolót terveznek. Az MNL Hajdú-Bihar Megyei Levéltára is megemlékezik 1956-ról, ezenkívül még két konferenciát is tartanak „Interdiszciplinaritás a

Régiókutatásban VII.”, illetve „A református templom építéstörténetétől, a gyülekezeti életen át az iskolaalapításig” címmel. A szolnoki levéltárban is megtartják a levéltári napot, és Szolnok Megyei Jogú Várossal együtt konferenciát szerveznek az 1956-os forradalom évfordulója alkalmából. Komárom-Esztergom megyében szintén 1956-ra emlékeznek, míg Somogyban a levéltári napon kívül Bősze Sándor emlékkonferenciát is rendeznek. Az MNL Pest Megyei Levéltárában megrendezendő konferencia témája: „Pest megye évszázadai”. Szabolcsban Károlyi-műhelykonferenciát és nemzetközi levéltári napokat, míg Tolna megyében levéltári napokat és régiós konferenciát terveznek. A Vas megyei levéltári napok tematikája a következő lesz: „Nyomdak és kiadványok, könyvtárak és olvasók Vas vármegyében a 16–20. században”. Gazdag programot állított össze az MNL Veszprém Megyei Levéltára. Konferenciáikon a hagyatékok feldolgozásának interdiszciplináris tanulságairól, továbbá az 1916. évi erdélyi román betörésről lesz szó. Ezenkívül a „Finnugor Kulturális Főváros 2016” keretében bemutatják az Európai Levéltári Portált. Zala megyében tudományos emlékülést tartanak Széchenyi István gróf születésének 225. évfordulója tiszteletére, és egy konferencián megemlékeznek 1956-ról is.

Az előző évekhez hasonlóan magas arányt képvisel a megyei levéltárak tudományos munkakörben foglalkoztatott munkatársai által vállalt szakmai, történettudományi előadások száma. 2016-ban 101 munkatárs összesen 173 tudományos előadás megtartását vette tervbe. A levéltárak által megrendezett tudományos konferenciák fontos szerepet töltenek be a helytörténeti kutatások eredményeinek társadalmasításában, a szakmai kapcsolatok ápolásában. A központi szervezeti egységekkel együtt MNL szinten 136 fő 222 előadás megtartását tervezi.

2016-ban is nagy hangsúlyt fektetnek a központi és megyei levéltárak munkatársai a tudományos publikációs tevékenységre. Az év során 158 munkatárs összesen több mint 250 tanulmány elkészítését vette tervbe, ami országos szinten is jelentős hozzájárulást jelent a nemzeti múlt feltárása, a helytörténeti események tudományos igényű feldolgozása, megfelelő interpretációja szempontjából.

A 2015-ös évben a központi és megyei levéltárak tudományos és kiadványkészítő tevékenységében meghatározó szerepet kapott az 1956-os tematika. A megyei levéltárak mindegyike részt vesz az MNL ezzel kapcsolatos közös tudományos programjaiban. Az ebből adódó kutató-feltáró munkán túl azonban szinte mindenhol további helytörténeti, archontológiai kutatások is folynak, amelyeknek eredményeként tervezik tanulmánykötet kiadását, konferenciák szervezését, adatbázisok létrehozását külső források támogatása esetén. A kiadványkészítés és konferenciaszervezés eredményessége nagymértékben függ a pályázati forrásoktól és a támogatások mértékétől, hiszen a kiadványok megjelentetésére elkülönített költségvetési forrás nem áll rendelkezésre.

Az MNL megyei tagintézményeinek gondozásában a tárgyévben megjelentetni kívánt kiadványok között – a tematikai sokszínűség mellett – egyaránt megtalálható a többéves múltra visszatekintő levéltári évkönyv, a tanulmánykötet, a forráskiadvány és a segédlet is. Kecskeméten a „Bács-Kiskun megye múltjából” című sorozat keretében adnak ki tanulmánykötetet, Pécsen pedig „A nagy háború és a Dél-Dunántúl” címmel szintén tanulmánykötettel jelentkeznek. Az MNL Győr-Moson-Sopron Megye Győri Levéltára regesztakötetet és tanulmánykötetet jelentet meg, míg a soproniak öt kötet kiadását tervezik, köztük egy 1956-os tematikájú kiadványt is. A Hajdú-Bihar Megyei Levéltár három könyvet kíván megjelentetni, míg a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltár egy 18. századi jászsági napló forrásközlő füzetét adja ki. Esztergomban levéltári évkönyvet terveznek. A Nógrád megyei kiadvány címe: „A Rokkant-teleptől a Vásártérig”. A Pest Megyei Levéltár Pest megye archontológiáját adja ki, míg Somogyban többek között Szántó László-tiszteletköttel jelentkeznek. Nyíregyházán két kiadvány megjelentetését tervezik, Szekszárdon pedig Tolna vármegye 1721–1725 közötti nemesi közgyűlési jegyzőkönyveit adják ki. A Veszprém Megyei Levéltár korabeli naplókat és visszaemlékezéseket is megjelentet, míg a zalaiai dokumentum- és tanulmánykötetek kiadását tervezik.

Évről évre egyre gazdagabb az MNL megyei tagintézményei által *online* és digitális formában megjelentetett kiadványok, adatbázisok köre. A Bács-Kiskun Megyei Levéltár 2016-ban is tervbe vette a *Múltbanéző* c. online folyóirat kiadását, míg a csongrádiak szintén *online* formában élesztik újjá régi periodikájukat: „Tanulmányok Csongrád megye történetéből”. Győrben *online* formában rendszeresen közzéteszik a „Hónap dokumentumát”, míg Hajdú-Bihar megyében forrásválogatást és tudományos cikkeket közölnek elektronikus formában. Az MNL Heves Megyei Levéltára „Heves megye közigazgatási és területi változásai 1876–1990” címmel adatbázist tesz közzé a honlapján, Szolnokon DVD-én teszik közzé a megye 1876–1990 közötti tisztségviselőinek névsorát. A Pest megyeiek is archontológiát publikálnak elektronikus úton, Kaposváron pedig „ÁVH-s jelentések Somogy megye községeiről (1950)” címmel publikálnak *online* forrásközleményt. A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei levéltárosok digitális világháborús adatbázist hoztak létre, akárcsak Veszprém megyében.

A megyei levéltárak szakmai kapcsolatainak sokszínűségét jelzik a külső közreműködők együttműködésével megjelenő kiadványok. Baranya megyében a Kronosz Kiadónál jelenik meg Nagy Imre Gábor könyve Pécs polgármestereiről, míg Békés megyében a levéltár Gyula város önkormányzatával együtt ad ki kötetet. A Csongrád Megyei Levéltár több kiadványt is megjelentet más kiadóknál, így például a 18. századi szegedi boszorkányperekről. A Hajdú-Bihar Megyei Levéltár a „Közzolgálati füzetek” c. sorozat keretében jelentet meg két kiadványt. A kaposvári levéltárosok Somogy megye településeinek címereiről és zászlairól, míg a Tolna megyeiek 18–20. századi paksi összeírásokról jelentetnek meg külső közreműködők segítségével könyveket. Zala megyében a Zalaegerszeg Kultúrájáért Közalapítvány kiadásában jelenik meg egy tanulmánykötet Zalaegerszeg történetéről.

Az MNL központi és megyei tagintézményeinek tudományos munkakörben foglalkoztatott munkatársai hagyományosan fontos szerepet vállalnak a hazai és nemzetközi tudományos programokban. 2016-ban 82 munkatárs összesen 137 hazai, továbbá 14 munkatárs 12 nemzetközi tudományos programban kíván szerepet vállalni.

III. 10. Közművelődés, oktatás segítése, PR-tevékenység

2014-ben elkészült *A Magyar Nemzeti Levéltár középtávú közművelődési koncepciója 2015–2019.* című dokumentum, amely megfelel az MNL célkitűzéseinek, s koordinálja a levéltári intézményrendszer közművelődési, levéltár-pedagógiai munkáját. Az aktív kapcsolatépítés, közös közművelődési projektek előkészítése, megvalósítása az MNL megyei levéltárai és az OL között 2016 egyik fontos célja lesz. A tagintézmények közötti közös munka részeként folytatjuk a megkezdett közművelődési kerekasztal programot (amit 2015-ben nem tudtunk megszervezni), amelyen a tapasztalatcserén túl a képzési oldalt kívánjuk erősíteni (work shop-ok, gyakorlati, azonnal hasznosítható ismeretek átadása).

2015 júniusában elindult az új honlap (gyűjtőportál) és sikeresen befejeződött a meglévő tartalmak importálása. Ebben az évben célkitűzésünk, hogy az oldalak idegen nyelvű részeit is aktualizáljuk.

III.10.1. Levéltár-látogatások, látogatócsoportok fogadása, levéltár-pedagógia

Az MNL 2014-ben tett előkészületek és megalapozás után 2015-ben megújította levéltár-pedagógiai programját. Elsősorban a 10–12 év feletti korosztályok foglalkoztatását helyezzük előtérbe, mivel számukra tudunk megfelelő szakmai tartalommal bíró ismeretanyagot átadni. A gyermekfoglalkozásokat főként egyes rendezvényeink alkalmával, illetve családok bevonásával kívánjuk rendszeressé tenni (március 15., májusi múzeumi majális, júniusi Múzeumok éjszakája, szeptemberi Kulturális Örökség Napok). Igyekszünk beépíteni a fenntartó minisztérium azon múzeumpedagógiai programjait, amelyek hozzáilleszthetők a levéltári szakmai bázishoz. Így pl.

Budapesten folytatjuk az *Operakaland* elnevezésű programot, amelynek keretében vidéki középiskolásoknak mutatjuk be az épületet és kapcsolódva az aktuális operaelőadáshoz, abból a korszakból mutatunk levéltári iratokat.

Az MNL központi épületében hetente két alkalommal három-három óra erejéig folytatjuk a 2014-ben bevezetett fizetős nyílt napokat előre be nem jelentett és külföldi látogatók részére. A munkatársak képzése (épület- és intézménytörténet) érdekében folytatjuk a 2014-ben elkezdett belső továbbképzéseket, amelyekre az önkéntes programra jelentkezőket is igyekszünk bevonni.

Múlt évben elkészítettük az MNL levéltár-pedagógiai foglalkozások összesítését *Barangoló* címmel, amelyet eljuttattunk a fenntartó minisztériumnak és a KLIK központjába is. A központi KLIK-kel felvettük a kapcsolatot, és ebben az évben folytatjuk a megkezdett közös munkát, hogy minél több iskola megkapja a levéltárak tanórán kívüli foglalkozásainak tervét. Levéltár-pedagógiai programok keretében egy adott témát (pl. *Az írás titka*, *Boszorkányok pedig nincsenek*) levéltári iratokra épülő foglalkozásokon ismerhetnek meg a gyerekek. A 2016-os évben két foglalkozást tervezünk: *Utazás Wittenbergbe!* (a reformáció ötszáz éve Magyarországon) és a *Forradalom és az emigráció* (56-os forradalom évfordulója alkalmából).

A megyei levéltárak egy része hasonlóan gazdag programokat nyújt a hozzá látogatóknak, a megyeszékhely és környéki iskolák rendszeres igénybevevői ezeknek a programoknak. Egyre inkább rendszeressé válik, hogy a szomszédos tagintézmények átadják egymásnak tapasztalataikat, illetőleg ez a kapcsolatrendszer működik a központ és a megyei tagintézmények között. A tagintézményeink többsége rendhagyó történelemórákat tart a levéltár épületében, amelynek során eredeti iratok alapján mutatnak be egyes fontosabb történelmi eseményeket, személyeket. A Jász-Nagykun-Szolnok megyei tagintézmény folytatja a „Nyitott levéltár – Veliünk élő múlt” c. TÁMOP projekt keretében a levéltár iskolai csoportos foglalkozásokat. A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára eddig széles alapon nyugvó levéltár-pedagógiai programjaihoz nagy segítséget nyújtott a 2015-ben – TIOP pályázatnak köszönhetően – kialakított interaktív oktatóterek használata. A levéltár-pedagógiai órák során várostörténeti, megyetörténeti vagy más, előre egyeztetett téma szerinti foglalkozásokat is tartanak. A Veszprém megyei tagintézmény ugyancsak TIOP pályázat (oktatóterem létrehozása) kapcsán rendelkezik jó lehetőségekkel, s szerződéses kapcsolat alapján tart foglalkozásokat a megyeszékhely iskoláinak. A Nógrád és Somogy megyei tagintézmények az elmúlt évben új levéltári épületbe költöztek, ahol a levéltár-pedagógiai foglalkozásoknak modern oktatótermet is kialakítottak.

A *Reformáció Emlékév 2017* projekt részeként a tavalyi év végén levéltár-pedagógiai munkacsoport alakult, amelynek célja, hogy egy levéltár-pedagógiai munkafüzetet hozzanak létre és megszervezzenek egy országos vetélkedőt *Utazás Wittenbergbe!* címmel.

III.10.2. Könyvbemutatók

Az MNL tagintézményei rendszeresen lehetőséget nyújtanak saját és más levéltárak kiadványai bemutatására, de a tagintézmények a helyi tudományos műhelyek (egyetemek, múzeumok, könyvtárak) számára is megjelenési lehetőséget teremtenek. Az OL Bécsi kapu téri épületében a levéltár rendszeresen lehetőséget biztosít más kiadók (kutatóhelyek, levéltárak, közgyűjtemények, felsőoktatási intézmények) számára kiadványaik bemutatására. A könyvbemutatók száma évente átlagban 10-12 alkalom, egyúttal arra is törekszünk, hogy komplex, kerekasztal jellegű bemutatókat, vitákat tartsunk a könyvbemutatók keretében, amely jelenthet egyszerre több kötet ismertetését vagy sajtónyelvű workshopot is.

Terveink szerint a következő könyvbemutatókra kerül sor.

- „Győr vármegye nemesi közgyűlési és törvénykezési jegyzőkönyveinek regesztái VII. 1691–1699. – Győr
- *Tanulmányok a Kisalföld múltjából* – Győr
- *Búcsú a parasztságtól* – Mosonmagyaróvár
- *Dominkovits Péter: Zweytes Grunbuch* – Sopron
- *Pest megye archontológiája* – Budapest
- Dr. Szántó László születésnapjára kiadott kötet bemutatója – Kaposvár
- *Récsei Balázs: „mert nem az időben, hanem térben léteztek” (Kaposvár utcáinak, tereinek, (n)évtörténete)* – Kaposvár
- *Nyíregyházi bokortanyák* – Nyíregyháza
- *Szűts István Gergeby: Üzlet és politika (Herend)* – Veszprém
- *Horváth László: Ajka építéstörténete* – Veszprém
- *A vidéki kisipar...az 1910-es években* (konferenciakötet) – Veszprém
- *Benkő Lajos naplója* – Veszprém
- *Lechner László és Ágnes párhuzamos visszaemlékezései* – Veszprém
- *Róth Miksa címeres üvegablakai a levéltári palotában* – Budapest
- *Kosáry Domonkos–Kulcsár Krisztina–Szakály Orsolya: Bevezetés Magyarország történetének forrásaiba és irodalmába* – Budapest
- *Levéltári Közlemények 2016*

III.10.3. Közművelődési programok, rendezvények

A levéltár immár hagyományossá váló állandó rendezvényei a következők:

Március: *Március 15.* – OL: *Huszártábor a levéltárban* címmel állomásokhoz kötődő, feladatmegoldó családi programot szervez; Baranya Megyei Levéltárban is *Családi nap* című rendezvénnyel kapcsolódik a nemzeti ünnephez

Május: *Múzeumi Majális*

Június: *Múzeumok Éjszakája* (OL, Bács-Kiskun, Baranya, Fejér, Győr-Moson-Sopron Győri, Heves, Komárom-Esztergom, Nógrád, Somogy, Tolna és Veszprém Megyei Levéltárak)

Szeptember: *Kulturális Örökség Napjai* (OL: Az épület és raktárok bemutatása mellett időszaki tematikus kiállítás és gyermekprogramokat biztosítunk.)

November: *Múzeumok Őszi Fesztiválja*

Az eddig bemutatott közművelődési rendezvények mellett az MNL megyei tagintézményei elsősorban ismeretterjesztő előadások tartásával hívják be magukhoz az érdeklődőket, amelyeket országos hírű, helyi levéltári kutatók tartanak.

A baranyai tagintézményben *Családfakutatók délutánja a levéltárban, Malenkij robot* témájában megrendezett előadások szervezése;

Csongrádi tagintézményben: *„Dörgő harangok” Csongrádi harangok hadi szolgálatban; Győri tagintézmény: Út a magyar–csehszlovák lakosságcsereig. A felvidéki magyarság kálváriája a II. világháború után. Felvidéki menekültek és áttelepültek Győr-Moson vármegyében., Győr és Sopron vármegyei katonák az első világháborús hadszíntereken., Győr vármegye székházának építéstörténete. Hőnel Béla magyaróvári építész munkássága.;*

Jász-Nagykun-Szolnok megyei tagintézmény: *Levéltári esték;*

Komárom-Esztergom megyei tagintézmény: *Levéltári beszélgetés sorozat (Kenyérmezői hadifogolytábor története, Szent Imre Gimnázium története);*

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei tagintézmény: *Arcok és könyvek...* sorozatban beszélgetések pl. Onder Csabával, a Nyíregyházi Egyetem rektorával, Ilyés Gábor helytörténésszel, Papp Klárával, a Debreceni Egyetem dékánjával.

Tolna megyei tagintézmény: *Felolvasó délután;*

Veszprém megyei tagintézmény: *A Veszprém megyei németek kiűzetésének 70. évfordulójának emlékünnepe, A Nagy Háború filmek: az Első Világháborús Centenárium program keretében két alkalommal dokumentumfilmek vetítése, majd beszélgetés az alkotókkal, Veszprémi Történelmi Szalon, Veszprémi patikusok, Trianon tematikus emléknep, Pápai Levéltári Nap, Veszprémi Történelmi Szalon 15. Veszprémi sírkertek.*

Országos Levéltár: *Borhistóriák* (borkóstolóval egybekötött egyes borvidék bemutatása levéltári iratok segítségével), *zenetörténet és koncert, filmvetítés.*

III.10.4. Kiállítások

Az MNL kiállítás-építő tevékenysége közművelődési jelentősége mellett tudományos szempontból sem érdektelen a levéltáros szakma számára. Az MNL kiállításainak nagy része az adott év évfordulóihoz kötődik, nem egy esetben kapcsolódva egyes konferenciákhoz, rendezvények tematikájához. Tendenciaként említhetjük, hogy mind több esetben fordul elő, hogy a központi vándorkiállítást saját – eredeti forrásaikat bemutató – kiállítással kötik össze a tagintézmények. Ilyen pl. az I. világháború tematikáját összefoglaló roll up-os vándorkiállítás, amely már második éve „vándorol” a tagintézmények között.

Az intézményenkénti egy-két időszak kiállítás mellett egyre több online kiállítás készül a tagintézményekben, amely a központi MNL honlapján (gyűjtőportál) jelenik meg, és amelyek olvasottsága/kattintás-száma is jelentősen nagyobb a papíralapú bemutatókénál. A Múzeumok Éjszakája országos rendezvénysorozata hívó szóként tekinthető, amelyben a kiállítások megnyitása e rendezvények egyik meghatározó eleme, többségében az MLE Nyitott Levéltárak anyagi segítségével.

Tervezett időszaki kiállítások

MNL OL:

- *Nyomot hagytak – „Tíz évszázad aláírásai”*

MNL Bács-Kiskun Megyei Levéltára

- 1956-os kiállítás (A Kiskunfélegyházi Kiskun Múzeummal közösen, ott lesz bemutatva)

MNL Baranya Megyei Levéltára

- Első világháború baranyai-pécsi vonatkozásai.
- Reformáció Baranya megyében és Pécs városában.

MNL Békés Megyei Levéltára

- A protestáns egyházak és az oktatás.

MNL Csongrád Megyei Levéltára

- A lengyel és a magyar parasztpártok 1945–1949 közötti felszámolásának története – Szeged
- „Háborút újságol a vérszagú újság” (szentesi, csongrádi és kiskunfélegyházai levéltár közös kiállítása) – Szentés
- Lechner az alkotó génius – Csongrád

MNL Fejér Megyei Levéltára

- Az 1956-os Fejér megyei események a levéltári dokumentumok tükrében.
- A forint bevezetésének 70. évfordulója.

MNL GyMSM Győri Levéltára

- Moson vármegye és Mosonmagyaróvár

MNL GyMSM Soproni Levéltára

- Boszorkányok hagyatéka – 2013-bannylt meg
- Nemesi családok, armálisok, kúriák – 2014 folyamán nyílt meg

MNL Hajdú-Bihar Megyei Levéltára

- Az 1956-os forradalom – Debrecen
- A Debreceni Városháza története– Debrecen
- Az 1956-os forradalom dokumentumai – Hajdúböszörmény
- Mit adott a reformáció – Hajdúböszörmény

MNL Heves Megyei Levéltára

- Heves megye–1956 – a kiállítás helyszíne: Egri Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár (a könyvtár és a Dobó István Vármúzeummal közösen szervezve)

MNL Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltára

- A barlangrajztól a nyomtatott könyvig
- Levéltár kincsei
- Képek Szolnok város történetéből
- Hetényi Géza kórház fennállásának 120. évfordulója.

MNL Komárom-Esztergom Megyei Levéltára

- Írásba zárt történelem
- 1956-os témában kiállítás

MNL Nógrád Megyei Levéltára

- Az I. világháború hatása Nógrád megyében, II. rész

MNL Pest Megyei Levéltára

- Pest megye területi változásai a kezdetektől napjainkig
- Széchenyi és Pest megye
- A forint története
- Ferenc József
- Pest megye évszázadai – konferenciához kapcsolódó kiállítás

MNL Somogy Megyei Levéltára

- Kaposvár és Donner család

MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára

- Közművelődési programok kísérőrendezvényeként: Kölcsey-irodalomból, Málenkij robot és forrásai, Nyíregyháza legrégebbi iratai, Divattörténet a források tükrében, Károlyi család történeti irodalma, Megyei értékek: református templomaink

MNL Tolna Megyei Levéltára

- 1956-os forradalom
- Pénztörténet (a forint kiadásának 70. évfordulója alkalmából)
- Holokauszt Szekszárdon – 2015-ben nyílt kamara kiállítás
- I. Világháborús dokumentumok a levéltár gyűjteményéből – 2015-ben nyílt kamara kiállítás

MNL Vas Megyei Levéltára

- Kőszeg város zenetörténete – helyszín: Kőszegi Városi Múzeum
- Szent Márton tisztelet emlékei Vas megyében – Szombathely
- 1956 izzó ősze – Szombathely

MNL Veszprém Megyei Levéltára

- Sublótba zárt háború
- Textilkereskedelem a Dunántúlon a 16–17. században
- Pápai telektörténetek – Pápa
- A veszprémi 1956-os nőtüntetés emlékezete.

Tervezett vándorkiállítások

MNL Baranya Megyei Levéltára

- Baranyai Nemzetiségi Körkép 2015 – A Total Art Egyesület által rendezett
- Malenkij robot (Kiállítás a kárpátaljai magyarok 1944-es deportálásának emlékére)

MNL Győr-Moson-Sopron Megyei Levéltára

- A hátország a Nagy Háborúban (MNL OL vándorkiállítása)
- Malenkij robot (Kiállítás a kárpátaljai magyarok 1944-es deportálásának emlékére)

MNL Hajdú-Bihar Megyei Levéltára

- Armales Transylvanorum – vándorkiállítás (Szlovákia, Erdély 2-3 helyszín)
- Hajdúk a Nagy Háborúban
- Az áldozatok emlékére

MNL Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltára

- Malenkij robot (Kiállítás a kárpátaljai magyarok 1944-es deportálásának emlékére)

MNL Somogy Megyei Levéltára

- Malenkij robot (Kiállítás a kárpátaljai magyarok 1944-es deportálásának emlékére)

MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára

- A Hátország a Nagy Háborúban (MNL OL vándorkiállítása)

MNL Veszprém Megyei Levéltára

- Malenkij robot (Kiállítás a kárpátaljai magyarok 1944-es deportálásának emlékére)
- Kratochvil Károly élete, szakmai pályája (Kratochvil-emlékév alkalmából a Hadtörténeti Intézet és Múzeum kiállítása)

Tervezett online kiállítások

Az MNL OL honlapján:

- Károlyi kiállítás
- A regény és a valóság: Gárdonyi Géza és történelmi regényei

MNL Hajdú-Bihar Megyei Levéltára

- Első világháborús székely menekültek Hajdúdorogon.

MNL Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltára

- Széchenyi és a Tisza szabályozás

A megkezdett folyamat részeként, az MNL budapesti közművelődéssel foglalkozó részlege és a tagintézmények is fontosabb partner múzeumokkal, illetőleg a helyi közgyűjteményekkel élő együttműködést kívánnak kialakítani, illetve a már meglévő kapcsolatokat szorosabbra fűzni.

Az MNL központi, a Bécsi kapu téri épületben, 2015 tavaszán elkészült az új kiállító, konferencia és foglalkoztató terem, amely minőségi feltételjavulást jelent az intézmény közművelődési rendezvényei szervezésében.

Az MNL rendezvényeinek kisebb részét költségvetési forrásból finanszírozza, nagyobb hányada azonban csak pályázati, illetve helyi önkormányzati, állami forrásból oldható meg. Főként a drasztikusan csökkenő pályázati (NKA) források miatt szükséges mind több magántőkéből származó anyagi eszköz bevonása. Tudatosítani kell, hogy a levéltárak közművelődési-kulturális tevékenysége jelentős hozzájárulás a nagyobb és a kisebb közösségek számára is.

III. 11. Könyvtári munka

Egységes integrált könyvtári rendszer bevezetésére kerül sor 2016-ban az MNL 31 könyvtárában. Az új program a Corvina integrált könyvtári rendszer lesz, amelyet jelenleg az OL Levéltár-tudományi Szakkönyvtára, a BAZML, NML és a TML használ. Más rendszerben építi katalógusát tizenegy könyvtár (BKML, BÉML, HML, JNSzML, KEML, PML, VeML TexLib, GyMSML Sopron BiblioBASE, SzSzBML ALEPH, VaML Szikla, ZML Szirén), amelyek konvertálásra kerülnek. Ahol Excel, Access vagy Word formátumból történt eddig a tájékoztatás, ott a teljes állomány bevitelét kezdik meg. Ugyanakkor készül egy közös adatbázis az MNL összes könyvtárának katalógusából. Ebben a közös katalógusban létrehozásakor a teljes állománynak a nagyjából a fele lesz megtalálható, ami kb. 330 ezer könyvtári egység leírását jelenti. Megkezdődik a könyvtári állomány elektronikus katalogizálása ott is, ahol eddig erre nem volt lehetőség. Ez az új beszerzések feldolgozása mellett a retrospektív felvitelt is jelenti, ami várhatóan több évet fog igénybe venni, különösen néhány könyvtár személyi ellátottságára tekintettel. Az egy adatbázisba kerülő leltárszámok, lelőhely adatok, dokumentum típusok, kölcsönzői típusok, vonalkódok meghatározása az adatbázis elkészítése idején, a tárgyszavak egységesítése és duplum-összevonások éveken át lesz a könyvtárosok feladata.

A könyvtárak 2016-ban is végzik alapfeladataikat: dokumentumok beszerzése, állományba vétele, feldolgozása, közreadása. A beszerzés módja legnagyobb részben ajándék, amely pl. levéltári kiadványok, hagyatékok, fölös példányok igénylése, az Év Levéltári Díj-ért járó könyvutalványok levásárlása, közlési díj ellenében kapott könyv. Külföldi és belföldi kiadványcsere kapcsolatból érkezik általában a legfontosabb szakirodalom, mert a partnerek általában levéltárak és történeti kutatóintézetek. A cserepartnerek címlistája évek óta változatlan, ezért ennek felülvizsgálata esedékes. Vásárlás útján, előfizetéssel szerzeményezik a könyvtárak a folyóiratokat. 20 levéltár nyert a szakkönyvtár állománygyarapítására kiírt pályázaton egyenként 300 ezer Ft-ot. Ezt az összeget 2016. március 31-ig lehet elkölteni beszerzésre. Néhány könyvtárban van esély arra, hogy ezen felül is szerzeményezzenek vásárlás útján. A gyűjtőkörnek megfelelő művek válogatásában a Könyvtárellátó ajánló jegyzékei segítenek, de megjelenés szerint más kiadótól vagy könyvkereskedésből is történik beszerzés. Törlésre általában akkor kerül sor, ha a revízió által feltárt hiányt kell kivonni az állományból, azonban 2016-ban az OL könyvtárában tervszerű apasztás lesz. Három könyvtárban fölös példányok kijáánlását tervezik. A gyarapodás az MNL összes könyvtárára tekintettel 10 000 kötetre és 200 elektronikus dokumentumra tervezhető, ebből az OL könyvtárában 1000 kötet és 20 elektronikus dokumentum beszerzése várható. Az új művek leltárba vétele és bibliográfiai rekord elkészítése a beszerzéstől számított néhány napon belül megtörténik. A bevételezés és feldolgozás 2016-tól minden könyvtárban a Corvina elektronikus rendszerrel

történik. Az MNL könyvtárak felében most kezdődik el a retrospektív katalogizálás, amelynek időtartama több évet fog igénybe venni. A 650 ezer dokumentum közreadása elsősorban olvasószolgálat útján történik. A levéltári anyagban kutatók számára helyben használattal történik, esetenként másolat szolgáltatásával is. A munkatársak kölcsönözéssel is igénybe veszik a műveket MNL szinten. Könyvtárközi kölcsönzés során más könyvtárból kérnek igény szerint, és más könyvtárnak is kölcsönöznek. Az utóbbi években egyre nagyobb szerepe van az elektronikus dokumentumszolgáltatásnak elektronikus könyvtárból, ill. különböző adatbázisokból. A különböző könyvtárakban különféle gyűjteményekkel állnak a használók rendelkezésére, pl. analitikus feldolgozás, cikkadatbázis, helytörténet, szakbibliográfia, szakdolgozat gyűjtemény, helyi sajtó digitalizálása. Néhány könyvtár a honlapon, közösségi oldalakon vagy hírlevélben közöl információkat.

A könyvtárak negyedében folytatnak állományrevíziót. A muzeális dokumentumok típus és állapot meghatározása három könyvtárban készül a muzeális leltárnapló elkészítése érdekében. Az OL könyvtárában befejeződik a Babics gyűjtemény felmérése. Az állomány védelme érdekében folyóiratkötésre és kötésjavításra kerülnek kiválasztásra művek és védőboríték vagy téka felhasználásával is védik a dokumentumok épségét.

Minden könyvtárban adatokat gyűjtenek és statisztikát készítenek a fenntartó levéltár és az Országos Statisztikai Alapprogram részére.

Egy könyvtár költözése várható (SML). Három könyvtáros megy nyugdíjba (BAZML, BÉML, PML), egy GYES-en (TML) és egy helyen nem biztosított a könyvtári munka végzésére munkaező (GYMSML Sopron). Az alapfeladatok ellátásán túl (pl. revízió) más munkatársak segítségével szükséges.

III. 12. Anyakönyvi másodpéldányok kezelése

Az MNL megyei tagintézményei 2016-ben is munkatervi feladatként hajtják végre az utólagos bejegyzések (UB) bevezetését a levéltárak őrizetében lévő anyakönyvi másodpéldányokba. Ettől az évtől azonban a korábbi, megszokott gyakorlattal némileg szakítva, az elektronikus anyakönyvezés (EAK rendszer) bevezetése miatt, új metódus szerint kell majd a munkatársaknak ezen feladatot végezniük.

A 2015. év során beérkezett – és így a bevezetett – UB-k száma a korábbi évekhez képest jelentősen elmaradt. Ennek oka, hogy a tárgyévben a levéltárak mindig a megelőző évi UB-kat kapták meg az illetékes hivataloktól. Az anyakönyvezési feladatok ellátása azonban már 2014. II. félévtől kezdve nem haladhatott a korábban megszokott menetrend szerint. Az ekkor induló elektronikus anyakönyvi rendszer jelentős változást hozott hazai anyakönyvezési gyakorlatban. Mindez az utólagos bejegyzések bevezetésével járó, levéltárakra háruló alapvető feladatot ugyanakkor nem érinti, csupán jellegében fogja megváltoztatni. Sajnos a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala és az anyakönyvezést felügyelő hatóság, a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal Állampolgársági Igazgatósága a 2015-ös év során még nem tudta megküldeni a levéltárak számára szükséges jegyzékeket. A Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal Állampolgársági Igazgatósága 2015 decemberében arról értesítette a Magyar Nemzeti Levéltárat, hogy az elektronikus anyakönyvi rendszert üzemeltető Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatalának tájékoztatása szerint a technikai akadálya az értesítések megküldésének 2015. december 11-én elhárult. Az értesítések megküldése tehát 2016-tól, az egyes kormányhivatalok munkatervétől és leterheltségétől függően ugyan változó gyorsasággal, de megindul.

A megyei tagintézmények – a megye területétől, lakosságszámától függően – munkatervi feladataik meghatározása során, a korábbi évek gyakorlatát figyelembe véve, megközelítőleg 2000–15 000 UB

bevezetésével számolnak.

A 2016-os évben egyes tagintézményeknek az újonnan beérkező jegyzékek alapján elvégzendő bejegyzések rögzítése mellett a 2015-ben felhalmozódott hátralékot is fel kell számolni. Ilyen jellegű lemaradása összesen nyolc megyének (Baranya, Békés, Borsod-Abaúj-Zemplén, GYMSML Soproni Levéltára, Jász-Nagykun-Szolnok, Pest, Somogy, Szabolcs-Szatmár-Bereg) van.

Az évek során Békés megyében halmozódott fel az egyik legjelentősebb hátralék, amelynek felszámolásában már a 2014. év során, 21 730 utólagos bejegyzés bevezetésével, nagyot lépett előre a tagintézmény. Ez a tendencia folytatódott tovább 2015-ben is a 16 027 UB bevezetésével. Ennek köszönhetően elmaradás ugyan továbbra is van (2055), de a korábbiakhoz képest már elenyésző. A 2016. évre mintegy 15 000 UB bevezetésével számolnak.

A 2015-ös év során négy olyan megyében is hátralék keletkezett, ahol ez korábban nem volt tapasztalható (Baranya, Borsod-Abaúj-Zemplén, Jász-Nagykun-Szolnok, Somogy). A somogyi tagintézményben a költözéssel magyarázható okok miatt keletkezett hátralék (475). Hozzá kell tennünk, hogy ezek az elmaradások azonban nem nagymértékűek, tehát a 2016-os év során – szinte teljes bizonyossággal mondható –, hogy felszámolhatók lesznek.

Az MNL GYMSML Soproni Levéltárában a 2012-től halmozódó hátralékot sajnos nem sikerült felszámolni, a tavalyihoz képest csökkenő arányú a lemaradás, így 637 db UB pótlása szükséges ebben az évben.

Pest megyében az egyik legmagasabb az évente beérkezett UB-k száma. Már 2013 során 3180 hátralék keletkezett, amely a 2014. évben tovább halmozódott, így több mint 6000 UB bevitele mellett is 10 000 (10 493) fölé nőtt az elmaradás. Ennek felszámolása terén jelentős eredményt ért el 2015-ben a tagintézmény, az elmaradás ugyanis 3561-re apadt.

A szabolcsi tagintézményben is már 2013-ban hátralék keletkezett, ami azonban 2014 során tovább növekedett, így jelentősebb, 10 168 UB bevétel nélkül maradt. 2015-ben sikerült csökkenteni a felhalmozódott tételeket, de az elmaradás még így is számottevő: 7204 db, amelynek pótlását a 2016-os évben részben kivitelezhetőnek tartják.

III. 13. Nemzetközi és hazai kapcsolatok

2016-ban is fontos szempont a korábbi helyi és országos szakmai kapcsolatok fenntartása, továbbfejlesztése. Lehetőség szerint továbbra is törekedni kell a társintézményekkel, felsőoktatási intézményekkel, a megyei tudományos szervezetekkel való együttműködésre. Tovább kell erősíteni a kapcsolatot a Kúriával, a Nemzeti Közszerzői Egyetemen, az ELTÉ-vel, a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen, a Nemzeti Emlékezet Bizottságával, az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpontjával, a Pannonhalmi Főapátsággal. Együttműködési megállapodás aláírását tervezzük a Magyar Nemzeti Múzeummal és a Veritas történetkutató intézettel.

Európai Bizottság szakmai szervezetei.

Az MNL továbbra is részt vesz az európai szakmai szervezetek munkájában. Az European Board of National Archivists és az Európai Bizottság által létrehozott European Archives Group 2015 júniusában Hágában tartja 33., illetve 20., októberben Pozsonyban pedig 34., illetve 21. ülését. A görögországi döntésnek megfelelően megerősített szervezeti struktúra eredményeként a programot a Karel Velle (BE) által vezetett elnökség készíti elő. Várhatóan továbbra is fontos téma marad az Európai Unió adatvédelmi direktívája, a közgyűjtemények részvétele a közadatok kereskedelmi hasznosításában és a levéltárak részvétele az európai fejlesztési alapok 2018-2020 munkaterveiben.

A DLM Forum az EBNA/EAG eseményeit követően Hágában tartja éves közgyűlését, Oslóban

pedig soros taggyűlését. A szervezet szerepe felértékelődött az E-ARK projektben való részvétellel, amely az elektronikus iratok levéltárba adásának európai szintű technológiai harmonizálására tesz kísérletet.

Az európai levéltárak állományvédelmi vezetőinek (EHC) tavalyi ülésén Szlabey Dorottya képviselte az MNL-t. Tekintve, hogy az állományvédelem olyan szakmai területe a levéltári munkának, ahol a technológiai és technikai fejlődésből fakadó új eredmények közvetlen hatással vannak az intézmény munkájára, fontosnak tartjuk, hogy ezeken a találkozókön továbbra is jelen legyünk. Bár az idei megbeszélés helye és ideje még nem ismert, hagyományosan szintén az Európai Unió elnökségét betöltő valamelyik tagállamban, az EBNA/EAG rendezvényekkel összekapcsolódóan kerül megrendezésre.

Nemzetközi projektek.

Az MNL közvetlen európai uniós támogatással megvalósuló nagyprojektjei (E-ARK, Co:op) számos lehetőséget nyújtanak az európai levéltárosokkal való kapcsolatok erősítésére, kapcsolatépítésre, az intézményi kultúra fejlesztésére és a jó gyakorlatok átvételére a szakma legkülönbözőbb területein: az elektronikus archiválástól kezdve a közművelődésig.

Hungarika feltárás.

Az MNL részt vesz a Horvát Tudományos Akadémia Társadalom- és Történettudományi Intézet Történettudományi Osztálya 2019-ig tartó projektjében, amelynek része hungarika jellegű horvátországi levéltári anyag feltárása és forráskiadása (Tallóci fivérek okmánytára).

Az NKA Ithaka pályázat keretében sor kerül az Északi Magyar Archivum feltárására Stockholmban (2x10 nap). Munkatársaink a Klebelsberg pályázat keretében Pozsonyban és Párizsban végeznek egy hónapos feltáró munkát.

Nemzetközi szakmai és tudományos szervezetek.

Hosszú évek után 2015. évben az MNL részt vett a Nemzetközi Levéltári Tanács konferenciáján. A 2016. évi konferencia helyszíne szeptember elején Szöul lesz, témája pedig a levéltárak kapcsolatai a társadalomban és a kultúrák közötti kapcsolatok lesznek. A konferenciára az MNL előadás-javaslatot kíván benyújtani.

Január 18-21 között kerül sor az ICARUS marburgi konferenciáján és a Co:op projekt legújabb találkozójára, ezt májusban Svédországban követi hasonló találkozó.

Az MNL részt vesz az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottság, Archives Portal Europe Foundation, a Trieszt-Maribor-i Nemzetközi Levéltári Intézet és az International Holocaust Remembrance Alliance munkájában.

Kétoldalú kapcsolatok

A Magyar Nemzeti Levéltár kétoldalú kapcsolatai részben a külföldi partnerintézményekkel, részben határon túli műhelyekkel való kapcsolatot jelentik, amelyek elsősorban a határon túli magyar vonatkozású levéltári anyag feltárására, publikálására, tudományos együttműködésre irányulnak. A felvidéki, kárpátaljai, erdélyi, székelyföldi, délvidéki, horvátországi és burgenlandi kapcsolatok ápolásában kiemelkedő szerepe van az MNL megyei tagintézményeinek, az MNL nemzetközi kapcsolatrendszerének kihasználásával az integráció szinergikus hatása ezen a területen igen jelentős.

A Holokauszt 70 projekt folytatásaként a szakmai kapcsolatok elmélyítése, a közös projektek megkezdése szerepel a tervek között a washingtoni United States Holocaust Memorial Museummal és a jeruzsálemi Yad Vashem Intézettel.

Az Isztambulban rendezett levéltári I. világháborús kiállításon kiállított iratok összeállítása, leírása és azok fordítása mellett a Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü (Török Állami Levéltári Igazgatóság) együttműködésben egy török-magyar együttműködés kereteinek kialakításán dolgozunk. Ennek része egy közös dokumentumkötet elkészítése, amely elsődlegesen a török-magyar kapcsolatokat mutatja be.

A Magyar Nemzeti Levéltár 2015-2016-ban ellátja a Miniszterelnökség Nemzetpolitikáért felelős Államtitkársága keretén belül működő Mikes Kelemen Program levéltári koordinációját. A koordináció keretében folyamatos szakmai konzultációt és tanácsadást nyújtunk a Mikes Kelemen Program keretén belül kiküldött kutatók részére a kiküldetésük ideje során kapcsolatépítésre, levéltári anyagok kezelésére, feltárására vonatkozó szakmai kérdésekben, valamint az esetlegesen látókörbe kerülő iratanyagok helyszíni digitalizálásával kapcsolatos problémák esetén. Ezen kívül további feladat a levéltári anyagok hazaszállítás utáni azonosítása, szétválogatása az Országos Széchényi Könyvtár által biztosított telephelyen, valamint beszállítása a levéltárba, állományba vétele és feldolgozása.

A Varsói Magyar Intézzel együttműködésben a második világháborús lengyel menekültekkel, illetve Hory András varsói magyar követ jelentéseinek kiadását célzó projektben veszünk részt.

A levéltártudományi szakkönyvtár kiadványcsere kapcsolatot ápol 31 külföldi partnerrel.

Megyei tagintézmények

Az összes megyei tagintézmény a levéltáros szakmai szervezetek mellett hagyományosan jó kapcsolatokat ápol a megyéjük területén található közgyűjteményekkel, oktatási intézményekkel, civil szervezetekkel. A fenntartóváltás ellenére a legtöbb helyen megmaradt a városi, illetve a megyei önkormányzatokkal való jó kapcsolat, amely több esetben abban is megnyilvánul, hogy anyagi hozzájárulással támogatják a levéltári rendezvényeket vagy akár kiadványok megjelentetését. Fontos azt látni, hogy a megyei levéltárak – tudományos programjaikkal, kiadványaikkal – a helyi tudományos közélet meghatározó, olykor egyedüli képviselői, e szerepkört az elkövetkezőkben is fenn kell tartani.

MNL BaML: fontos partnere a Pécsi Tudományegyetem. Hallgatóinak a tervek szerint a levéltár munkatársai több foglalkozást is tartanak 2016-ban. A kisebbségkutatás témakörében – a jövőbeni együttműködés reményében – partnerkapcsolatot alakítottak ki a Total Art Egyesülettel. Partnerként vesznek részt a „Baranyai Nemzetiségi Körkép 2015” 2016. évi vándorkiállításán. A Reformációs Emlékév jegyében partnerkapcsolatot kívánnak kialakítani a Pécsi Evangélikus Egyházközséggel, a Pécsi Református Egyházközséggel, a Baranyai Református Egyházmegye Levéltárával. Az MNL Baranya Megyei Levéltára az Eszéki Állami Levéltárral és a Szabadkai Történelmi Levéltárral alakított ki szorosabb nemzetközi kapcsolatot. Az MNL 1956-os felhívása kapcsán az Eszéki Állami és a Szabadkai Történelmi Levéltárakkal kapcsolatfelvétel történt a felhívás népszerűsítésére. A témában a közeljövőben további együttműködés várható.

MNL BAZML: Továbbra is részt vesz az Eperjesi Egyetem által szervezett tudományos rendezvényeken.

MNL BKML: Kiskunfélegyháza Város Önkormányzatának Kiskun Múzeumával közösen szerveznek az 1956-os eseményekre megemlékező tudományos ülést. Az emlékévkapcsán a múzeum vállalta, hogy konferenciát szervez a forradalom helytörténeti eseményeinek felidézése, tudományos feltárása céljából, melyhez a levéltár szakmai együttműködés keretében kapcsolódik (előadók felkérése, levéltári forrásmások kölcsönzése kiállításához). A szabadkai, zentai, pancsovai területi levéltárakkal, valamint az Újvidéken működő Vajdasági Levéltárral 2004-ben és 2005-ben került aláírásra egy nemzetközi együttműködési megállapodás. Ennek keretében rendszeresen és kölcsönösen részt vesznek Szabadkai területi levéltárral együttműködve egymás konferenciáin, szakmai rendezvényein.

MNL BéML: a hajdani gyulai múzeumot magában foglaló rendezvényszervező Nonprofit Kft.-vel közösen 2016. május 26–27-én nagyszabású konferenciát rendeznek a gyulai vár török általi elfoglalásának 450. évfordulójára emlékezve. A városi könyvtárral június 9-én közös konferenciát rendeznek a gyulai könyves kultúra múltjáról. Gyula Város Önkormányzatával közösen kiadják a 2014. évi *Város – uradalom – vár* c. konferencia bővített anyagát. Tovább folytatódik az együttműködés az aradi Szabadságszobor Egyesülettel. Részvétel – előadásokkal – az október Aradi napok rendezvényén.

MNL CSML: a levéltár évek óta szoros kapcsolatot ápol a Koch Sándor Csongrád Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Csongrádi Szervezetével és a Csongrád Megyei Honismereti Egyesülettel. E szervezetek támogatják a levéltár rendezvényeit, előadásait, kiállításait. A civil szervezetek közül az Oppidum Csongrád Alapítvány támogatását élvezzi az intézmény. Ápolják a kapcsolatot a levéltár berkein belül megalakult Csongrádi Helytörténészek Baráti Körével.

MNL FML: egy munkatársuk az MTA BTK Vidéktörténeti kutatócsoportjának tagja.

MNL GYMSM GYL: a mosonmagyaróvári Múzeumok Éjszakáján a helyi Hansági Múzeummal közös programot dolgoznak ki. A Szülőföldünk Honismereti Egyesülethez beérkező pályamunkákat a levéltár munkatársai bírálják majd el. Együttműködnek a győri Rómer Flóris Művészeti és Történeti Múzeum helytörténeti kiállításának megvalósításában. A győri Rómer Flóris Történeti Múzeummal, a győri Széchenyi István Egyetemmel, Győr-Moson-Sopron Megye Önkormányzatával és a Műemlékvédelmi Hivatallal közösen elkezdik a Kisalföld néprajzi, népi építészetének bemutatásával kapcsolatos szakmai egyeztetéseket, rendezési munkálatokat. Ez utóbbi projekt 2015-ben pénzühiány miatt nem valósult meg. A győri levéltár 2015-ben felvette a kapcsolatot a Nyitrai Állami Levéltárral és a Nyitrai Állami Levéltár Komáromi Fióklevéltárával. A XVIII. Győri – IV. Kisalföldi Levéltári Napunkon a két archívum, egy ötfős delegációval képviseltette magát. Megegyezés született a jövőbeli közös együttműködés lehetőségeiről. A 2016. esztendőben ezen kapcsolatot építik tovább.

MNL GYMSM SL: a soproni levéltár együttműködő partner az MNL GyMSM Győri Levéltárával a 2016-ban megrendezésre kerülő XIX. Győri és V. Kisalföldi Levéltári Nap pályázataiban. Támogatja a Nyugat-Magyarországi Egyetem Alkalmazott Művészeti Intézet hallgatóit szakdolgozati munkáikban, pályamunkák kidolgozásában. 1956 kapcsán az MNL Veszprém Megyei Levéltárával keresik az együttműködés lehetőségét Takács Endre egykori levéltár-igazgató 1956-os munkássága, szerepvállalása kapcsán. A Soproni Levéltár és a MTA BTK TTI „Lendület Szent Korona Kutatócsoportjának” együttműködése keretében jelenik meg 2016 első negyedévében Pálffy Géza *Országgyűlések és kiegészítések. Sopron aranykora a 17. században* című könyve. A könyv megjelentetését Sopron város is támogatja. Ugyancsak az MTA BTK TTI „Lendület Szent Korona Kutatócsoport” közreműködésével jelennek meg a tagintézmény 2015. december 8-án megrendezett konferenciájának előadásai: *Kora újkori diéták Sopronban. Az 1625.évi soproni országgyűlés* címmel. A Soproni Levéltár a Burgenlandi Tartományi Levéltárral áll állandó kiadványcsere kapcsolatban. Fischer Lajos soproni származású német történésszel, a kempteni „Haus International” vezetőjével együttműködve a Soproni Levéltár Kolb Jenő Bergen-Belseni koncentrációs táborban írt naplófeljegyzéseit renndezi sajtó alá.

MNL HBML: A „Reformációs emlékévk” keretében együttműködnek a Tiszántúli Református Egyházkerületi és Kollégiumi Levéltárral vetélkedő szervezésében, kiadvány készítésében. Együttműködnek a Hajdúsági Múzeummal az 1956-os forradalom témáját feldolgozó kiállítás elkészítésében. Az EMET „Elhallgatott történelem” pályázata keretében a Debreceni Fertőtlenítő Állomás anyagát dolgozzák fel a HM HIM Hadtörténelmi Levéltárral közösen. A helyi igazságszolgáltatási szervekkel együttműködve két bíróságtörténeti kötetet adnak ki. Az MH 5.

Bocskai István Lövészdandárral közösen kiadványt jelentetnek meg. A nemzetközi kapcsolatok tekintetében a BGA „A magyar kultúráért és oktatásért” pályázata keretében megvalósul az „Armales Transylvanorum” c. kiállítás vándoroltatása Erdélyben, illetve a ROHU pályázat keretében konferenciák szervezése, kiadvány készítése egy Bihar megyei partnerrel.

MNL HML: együttműködnek az Eszterházy Károly Főiskolával és az Egerben, illetve a megyében lévő közgyűjteményekkel, közművelődési intézményekkel. A Dobó István Vármúzeum és a Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtárral együttműködve kiállítást terveznek az 1956-os forradalom 60. évfordulójára.

MNL JNSZML: Szolnok megyei jogú város intézményeivel (múzeum, könyvtár, stb.) közös konferenciát terveznek az 1956-os forradalom évfordulója alkalmából. Ugyanezen évforduló jegyében a városi közgyűjteményekkel szeretnék együttműködni egy közös, iskolásoknak szóló kiadvány létrehozásában. Részt kívánnak venni a társintézmények szakmai rendezvényein, a magyarországi levéltári szervezetek és levéltárak programjain. (Levéltári Napok, könyvbemutatók, kiállítás-megnyitók, stb.) Saját programjaik időpontját össze kívánják hangolni a szomszédos levéltárak programjaival. Szorosabbra kívánják fűzni a megyei tudományos, közművelődési és felsőoktatási intézményekkel (Szolnoki Főiskola, megyei múzeumok, ANKK, Verseghy Ferenc Könyvtár, stb.) már korábban kialakított és jól működő szakmai kapcsolataikat.

MNL KEML: a jövőben is együttműködnek az Esztergom városi közgyűjteményekkel (Duna Múzeum, MNM Vármúzeuma, Keresztény Múzeum), az Esztergomi Lengyel Kisebbségi Önkormányzattal, Tatabánya Megyei Jogú Város Levéltárával, a Szlovák Belügyminisztérium Nyitrai Állami Levéltár Komarnoi (Komáromi) Fióklevéltárával és a Nyitrai Állami Területi Levéltárával.

MNL NML: továbbra is jó kapcsolatokat kívánnak ápolni a megye közgyűjteményeivel, illetve a szakmai társintézményekkel. A Besztercebányai Levéltár Losonci Levéltárával és a losonci Nógrádi Múzeummal a Reformációs projektben való együttműködés szerepel az idei tervek között.

MNL TML: helyi viszonylatban tovább ápolják, bővítik kapcsolataikat a megye és a megyeszékhely életét meghatározó intézményekkel, civil szervezetekkel, elsősorban a megyei múzeummal, könyvtárral, művelődési házzal.

MNL VaML: együttműködő partnerei a szombathelyi Savaria Megyei Hatókörű Városi Múzeum, a Kőszegi Városi Múzeum, a Vas Megyei Honismereti Egyesület, a Kőszegi Felsőbboktatási Intézmény, valamint a Vas Megyei Tudományos Ismeretterjesztő Egyesület. A fenti intézményekkel és egyesületekkel közös programokat dolgoznak ki. Külföldi partnerintézményeik hagyományosan a Maribori Területi Levéltár, a Muraszombati Múzeum, és Burgenlandi Tartományi Levéltár és Könyvtár. A több évtizede fennálló nemzetközi kapcsolataik egyik alapeleme a 3 külföldi partnerintézménnyel kölcsönös kiadványcsere és részvétel egymás szakmai rendezvényein. 2016-ban a 2 szlovén partnerintézménnyel közösen indul tagintézményünk az Interreg V-A Szlovénia-Magyarország Együttműködési Program pályázatán. Az "e-documenta Pannonica" címmel beadásra kerülő projekt támogatása esetén tagintézményünk több millió forint értékű, eszközbeszerzésre is fordítható támogatáshoz juthat a 2016–2019 közötti időszakban. Idén júniusban kerül megrendezésre a XXVI. Szlovén-magyar ifjúsági Nemzetközi Levéltári Kutatótábor a Maribori Területi Levéltár, MNL Zala Megyei Levéltára.

MNL VeML: az alábbi szervezetekkel működnek együtt: Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára (forrásfeltárás), Veszprém Megyei Német Nemzetiségi Önkormányzat (kutatási együttműködés), veszprémi Pannon Egyetem (szakmai rendezvények, konferenciák közös rendezése), az MTA BTK TTI keretén belül megalakult Vidéktörténeti Kutatócsoport. A Magyar Műemléki Topográfia Közhasznú Nonprofit Kft-vel együttműködve végzik Veszprém műemléki topográfiájának munkálatait. Szlovák Nemzeti Levéltár Pozsony (hungarikakutatás, forrásfeltárás),

Pozsonyi Állami Levéltár Vágsellyei Fiókleveletára (konferenciákon való kölcsönös részvétel, előadások tartása), Szenci Városi Múzeum (konferenciákon való kölcsönös részvétel, előadások tartása), Institut für Volkskunde der Deutschen des östlichen Europa, Freiburg (kitelepített németek kapcsolatrendszerének és levelezésének feltárása)

MNL ZML: a Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtárral közösen tudományos emlékülést rendeznek Széchenyi István gróf születésének 225. évfordulója tiszteletére. A 2015-ben a levéltár által rendezett várostörténeti konferencia anyagát a Zalaegerszeg Kultúrájáért Közalapítvány jelenteti meg. Kiemelt feladat a nemzetközi kapcsolatok terén a 26. Szlovén-magyar nemzetközi ifjúsági levéltári kutatótábor megrendezése a Maribori Területi Levéltárral (Szlovénia) és az MNL Vas Megyei Levéltárával közösen.

III. 14. Pályázatok

Tagintézményeink rendezvényeik lebonyolításához, kiadványaik megjelentetéséhez, egyes szakmai feladatok teljesítése, illetve könyvtárállományuk fejlesztése érdekében minden évben, így 2016-ban is – a pályázati lehetőségekhez mérten –, számos pályázatot nyújtanak be, elsősorban a Nemzeti Kulturális Alaphoz (Közgyűjteményi Kollégium, Könyvkiadási Kollégium, Folyóirat-kiadási Kollégium, Szépirodalom és Ismeretterjesztés Kollégium, miniszteri keret).

A pályázatok tervezésnél két szempontot tartunk szem előtt. Egyrészt a 2015-ben már nyertes pályázatok kivitelezésével és elszámolásával kalkulálunk, másrészt számolunk az újabb pályázatok benyújtásának lehetőségeivel. A 2016. évi pályázatokat a legtöbb tagintézmény a kiírás függvényében tervezi. Így a korábbi évekhez hasonlóan az alábbi témakörökben benyújtandó pályázatokra számítunk:

- önálló kötetek, évkönyvek, periodikák, forráskiadványok megjelentetése
- levéltári napok, konferenciák szervezése
- közművelődési tevékenység
- restaurálás
- digitalizálás
- iratvásárlás
- savmentes dobozok vásárlása
- speciális tárolóeszközök, illetve elkészítésükhöz szükséges anyagok beszerzése
- szakkönyvtár gyarapítása
- raktári eszközök, mérőeszközök beszerzése
- klímaberendezés karbantartása, tisztítása

Egy, már futó OTKA pályázatunk mellé, 2015-ben sikeresen elnyertünk egy újabbat, melynek magvalósítást 2016-ban kezdjük meg. EU-s pályázataink (TÁMOP, TIOP) fenntartási időszakukban vannak, így az azzal kapcsolatos teendőket látjuk el.

Megyei tagintézményeink esetén számítunk a megyei és városi önkormányzatok, hivatalok pályázati úton történő támogatására, valamint helyi civil szervezetek támogatására is.

Újabb pályázati forrásbevonást jelent az első világháború megemlékezéseihez, valamint az 1956-os forradalom és szabadságharc évfordulójához kapcsolódó kormányzati források pályázat útján történő bevonása.

III. 15. Vezetés, ügyvitel, képzés, továbbképzés

Az MNL valamennyi tagintézménye a 2015. évben is kiemelt feladatként kezeli az integrációból adódó feladatok elvégzését. 2016-ban a korábban megalkotott szabályzatokat és utasításokat a jogszabályi változásokat folyamatosan követve felülvizsgáljuk. Rendszeresen, különböző szintű értekezleteket tartunk. Egyes témákban (pl. illetékességi terület) munkacsoportokat hozunk létre. 2015-ben megkezdtük és 2016-ban folytatjuk a különböző, belső szakmai munkánkat segítő, belső képzések szervezését. Az éves munkarend a tagintézményekkel egyeztetve főigazgatói utasításban kerül meghatározásra. Mindemellett továbbra is fontos a közművelődési és tudományos feladatok ellátása, a helyi kulturális, szakmai életben való aktív részvétel.

A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény végrehajtásáról rendelkező 150/1992. (XI. 20.) Korm. rendelet 6/G. § (1-3) bekezdésében foglaltak a közművelődési intézmények vezetőinek, magasabb vezetőinek meghatározott vezetői képzések elvégzését írja elő. A Magyar Nemzeti Levéltár a jogszabályi elvárásoknak eleget téve 2015 őszén felmérte az igényeket a megyei tagintézményekben egy esetleges vezetői tanfolyam elindítására vonatkozóan a jelenleg vagy a közeljövőben érintett magasabb vezető munkatársai körében. A megyei tagintézményekből összesen 18 fő részvételét jelezték a kollégák. A tanfolyam elindításához árajánlatokat kértünk be a szóba jöhető képzést bonyolító intézményektől. A legkedvezőbb feltételekkel a Nemzeti Művelődési Intézet (NMI) keresett meg bennünket. Az általuk kínált *Többfunkciós kulturális intézmények vezetőinek képzése* című tanfolyam azonban főként a közművelődési egy egyéb közgyűjteményi (könyvtár, múzeum) területek számára összeállított tematikát foglalt magában. A képzést bonyolító NMI Országos Felnőttképzési Szakmai Központjának vezetőjével folytatott egyeztetésünk eredményeként sikerült a képzés tematikáján változtatni, így az órák döntő hányada a kollégák számára fontos levéltárszakmai ismeretek feldolgozására épül. A képzés végül 20 fő részvételével 2015. december 8-án indult és várhatóan 2016. március elején zárul.

A Magyar Nemzeti Levéltár 2016-ban is ellátja a levéltári szakfelügyelet működtetését, adminisztratív teendőit. Csízi István, Káli Csaba, Katona Klára, Kovács Melinda, Melega Miklós, Sáfár Gyula közlevéltári szakfelügyelőkként működnek közre.

A Magyar Nemzeti Levéltár főigazgatója látja el a Levéltári Kollégium elnöki teendőit. A kilenctagú szakmai tanácsadó testületben az elnökön kívül három főt ad az MNL. A Kollégium ügyeinek adminisztratív kezelését az MNL egyik munkatársa végzi a Kollégium titkáráként.